

NIVFO

NORSK INSTITUTT
FOR VITENSKAPELIG
FORSKNING OG OPPLYSNING

NR. 4·5·89

NUMEROLOGY
HVA ER DET?

AKUPUNKTUR
MYSTIKK OG EDELSTENER
VEGSPØKELSE
HJERNEMASSE TIL SALGS
SATANISME
TREET SOM HELBREDET
EN TANKEVEKKER

IPR ROXO
AMALGAM

MODERNE UFO-LOGI

Alternativ Medicin

**NORSK INSTITUTT FOR VITENSKAPELIG FORSKNING
OG OPPLYSNING (NIVFO)**

NIVFO

NORWEGIAN INSTITUTE OF SCIENTIFIC RESEARCH AND ENLIGHTENMENT

innhold

ARTIKLER	side	NOTISER ETC.	side
Leder	3	Satanisme	20
Numerologi	4	Treet som kunne helbrede	20
Amalgam	8	Bøker	21
Hjernemasse til salgs	10	Naturhelbreder mediabolles ...	22
UFO-Kontakt	12	Snop for åndskastrater?	22
Tidsmessig UFO-log	17	Fortynning i arbeidsmiljøet ..	22
Fremgangsrik ungdomsreligion	25	Russisk New Age	22
Svar fra Forbrukerdepartementet	26	Den som sover lærer ikke	23
En oppskrift på skeptisisme ..	28	Manitoba Skeptics	23
"Illustrert pseudovitenskap" .	28	Et siste ønske	23
Ipe Roxo	29	Vel anvendte penger	23
Humbugmedisin eller skolemed..	33	Visst virker det!	24
Vegspøkelse	35	Tvilsom velferd	24
Paranormal begavelse bankerott	37	Ekstra-Bladet og 'helsekost' .	24
UFO-avtrykk?	38	Mark Plummer slutter	26
Akupunktur og loven	39	Underlig sjøuhyre på Smøla ...	32
Intervju med James Randi	40	Amerikansk planetarium med	
Edelstener	44	folkeopplysning om UFOer	51
Mer om akupunktur	46	Skeptikerseminaret i Helsinki.	53
Forståelse av vitenskap	52	En presentasjon	56
En tankevekker	54	-----	

NIVFO-BULLETIN er et kritisk forum for pseudovitenskap og litteratur; Bladet utgis av Norsk Institutt for Vitenskapelig Forskning og Opplysning [NIVFO] og er det eneste i sitt slag i Norge;

NIVFO har nært samarbeide med den store amerikanske organisasjonen CSICOP (The Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal; Tilsvarende organisasjoner finnes i samtlige av USA's stater og i 17-18 andre land; Hovedmålsettingen er å samle opplysninger om- og foreta grundige undersøkelser av paranormale og andre bisarre påstander, for så å bringe opplysning om resultatene ut til myndigheter og publikum;

ABONNEMENT på NIVFO-Bulletin bestilles ved å sende inn kr 100,- til NIVFO, Postboks 2119, 7001 TRONDHEIM

Postgirokonto nr 3 46 95 74

Bladet utkommer med 5 nummer pr år;

ANSVARLIGE REDAKTØRER:

K Stenødegård og Jan S Krogh

Stoff fra USA og andre land mottas regelmessig via CSICOP, som i dag har konsulenter ved mer enn 100 universiteter.

REDAKSJONSADRESSE: BOKS 9, 7082 KATTEM

Jordmenneskene er skapt av en tidligere rase rommennesker.. Disse tar opp prøver av våre liv og de tar celleprøver av alle sammen. Så, når det en gang passer dem, vil de hente alle disse prøvene frem fra fryseren og gjenskape alle mennesker; de gode og de dårlige. De gode skal leve paradisk i en ny kropp i 1000 år. Deretter kan de bare få én ny kropp og 1000 år ekstra i all evighet. De onde forsynes også med en ny kropp, men da for at man skal kunne fortsette å torturere dem.

Uhyggelige perspektiver? Men så kommer det virkelig uhyggelige. Denne nye 'læren' har store tilhengerskarer, med avdelinger i Frankrike, Belgia, Sveits, England, Italia og flere afrikanske, asiatiske og amerikanske land.

- Men ikke i Norge, vil noen si. Nei - så vidt vi vet - ikke ennå. Men vi har allerede mye annet rart, og markedet skulle være til stede.

- Og hva så? Spiller det egentlig så stor rolle at folk er opptatt av slike forestillinger? Visst er det i dag populært med vulgarisert mystisisme, solgt som "utvidet bevissthet", "holistiske" pseudovitenskapelige påstander og tilbakefall til overtro og myter. Og sant nok er det beklagelig at det nettopp er denne delen av "Den nye tidsalder" som har tiltrukket seg publikums og medias interesse. Men alt dette begrenser da seg selv; det vil aldri kunne skje at slikt trenger seg inn i samfunnets veletablerte bastioner.

La oss håpe det, men les nå følgende sitat: >>>

"Vi bruker et instrument som sender ut elektrisk strøm.. og setter elektroden på punkter i meridianene - kroppens elektriske ledningsnett. Slik kan vi måle hvordan vitamin og mineralbalansen er... Vi registrerer også om det oppstår ubalanse som følge av stråling fra jord eller vannårer. På grunnlag av vegatesten forordenes preparater, evt. megadoser av vitaminer, mineraler eller urtemedisin..."

Et sitat hentet fra okkult kiosklektyre? Fra en fjernt beliggende sekt? Nei, uttalelsen stammer fra norsk virkelighet anno 1989. Bak den står lektorer ved sykepleiehøgskoler, innehavere av en egen helseklinikk på Harestua, som angivelig skal komme med på den kommunale helseplan. (Se s. 54.)

Vi er også i Norge vitne til en urovekkende oppblomstring av alt fra ubehjelpelig falskneri, via primitiv overtro, til pseudovitenskapelige idéer som adopteres helt inn i fagfolks rekker. Er det noen som fremdeles mener at dette hverken kan eller bør motvirkes? Det er riktig nok at de troende vil tro uansett oppstabling av fakta. Men vi må ikke glemme at det finnes mange mennesker som 'tror' fordi de ikke vet, og som ikke vet fordi de ikke får vite. Og man legger da også merke til at norske myndigheter og andre nå så smått begynner å reagere på de verste utvekslene.

* * *

Vi er igjen kommet til et årsskifte - et nytt decennium til og med - med mange usikre og også i bokstavelig forstand. De blir neppe vanskelige å fylle.

Vi ønsker leserne en hyggelig jul og et godt nytt år!

- KS

NUMEROLOGI

HVA ER DET ?

Navnet antyder at det skulle dreie seg om en studie av tall, men som vanlig i slike okkulte saker kan navnet bedra. Når alt kommer til alt skulle jo astrologi være noe om en studie av stjerner, noe det helt klart ikke er. De fleste forskere synes å nevne numerologi bare i forbifarten, bare som enda et eksempel på menneskelig godtroenhet. Derfor er det sjelden å støte på en detaljert undersøkelse av denne populære pseudovitenskapelige troen.

HVA ER NUMEROLOGI?

"Numerologi er kunsten å forutsi ting ved hjelp av tall, og som kan gi en særdeles interessant og nøyaktig innsikt i karakterer og personligheter. Den krever ingen utenomsanselige egenskaper men er ganske enkelt utarbeidet matematisk." Dette er hva Ann Petrie vil ha deg til å tro i "Your Psychic World A-Z."

HVORDAN VIRKER DET SA?

Hele universet er styrt av tall. Alle kan reduseres til et enkelt nummer av tall. For å kunne slå fast ditt "fødselsnummer" (iboende karakteristikk) må du kjenne datoen for din fødsel. Beregningen av ditt "navn-nummer" er dog mye mer komplisert. Ikke bare må du vite hvordan navnet ditt staves, du må også være i stand til å 'nummerifisere' det ved hjelp av en ekstremt komplisert formel (Fig. 1).

Figure 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	B	C	D	E	F	G	H	I
J	K	L	M	N	O	P	Q	R
S	T	U	V	W	X	Y	Z	

Og nå blir det virkelig komplisert. Vi må nemlig redusere alle disse symbolene til enkelt-tall. Denne prosessen er vist i fig. 2. Av hensyn til øvelsen har forfatteren valgt å benytte data for Albert Einstein og Isaac Newton.

Tallet 9 antas å representere karakteristikkene for aktivitet og bestemmelse, tilbøyelighet til uhell og stridsløst, og siden Einstein har to niere, burde disse styrke hverandre.

Fem er tallet for det livlige, impulsive, rask tankegang og gemyttlighet, mens syv står for den innadvendte, filosofiske eller åndelige typen. Siden Newton har begge disse tallene må en gå ut fra at de modifiserer hverandre.

Nå er det ikke sikkert at disse beskrivelsene stemmer med angjeldende personer, men det spiller ingen rolle for numerologer.

Andre karakteristika kan bestemmes ut fra vokalene i navnet og vedkommendes tittel eller profesjon. Hattstørrelse og telefonnummer er ikke nevnt i noen av de referansene forfatteren har konsultert, men det later ikke til å være noen grunn for at de ikke skulle ha en effekt.

En viktig modifiseringsfaktor synes å være at man blir målt med det navn man er alminnelig kjent under, ikke ved ens fulle navn (hvis de er forskjellige). Så dersom Newton hadde vært kjent under navnet Ike, ville han bli en 8, og om Einstein hadde svart til Albie ble han en 7.

Figure 2

Einstein:

Birth number -
 $1 + 4 + 3 + 1 + 8 + 7 + 9 = 36 = 3 + 6 = 9$
Name number -
A L B E R T E I N S T E I N
 $1 + 3 + 2 + 5 + 9 + 2 + 5 + 9 + 5 + 1 + 2 + 5 + 9 + 5 = 63 = 6 + 3 = 9$

Newton:

Birth number -
 $2 + 5 + 1 + 2 + 1 + 6 + 4 + 2 = 23 = 2 + 3 = 5$
Name number -
I S A A C N E W T O N
 $9 + 1 + 1 + 1 + 3 + 5 + 5 + 5 + 2 + 6 + 5 = 43 = 4 + 3 = 7$

Ideen synes å være: "Bruk de tallene du måtte ønske for å få fakta til å stemme med dine forhåndsvurderinger."

Hvert tall tiltrekker seg selv betydning ved dets forbindelse med andre faktorer, f.eks. 3 fordi det representerer den kristne treenighet, 4 for kompassretningene, årstidene eller sidene i en firkant (quarts i en gallon, år i en amerikansk presidentperiode, Harry Edwards IQ... det er bare å benytte dem, de vil tilføye signifikans.)

Hvis du tror at alt dette er temmelig esoterisk, se bare hva Ann Petrie sier om tallet 8: "Dette er tallet for materialisme og representerer alt som er solid og komplett. NAR DET BLIR HALVERT ER DE TO DELENE LIKE."

Oppsettet i fig. 1 er ikke den eneste metoden til kalkulering av ditt navnnummer. Enkelte tabeller benytter bare tallene 1-8, men andre baserer seg på det gamle hebraiske alfabet på 22 bokstaver. Som en tilhenger uttrykker det: "Bli ikke overrasket om to analyser gir forskjellige resultater, da hver av dem kanskje benytter forskjellige tabeller". Dette er omtrent det samme som å si: "hvis peisen ikke vil tenne og du har brensel, fyr og surstoff, så sett i gang å tro på Phlogistos-prinsippet (*) og veden vil ta fyr!"

Grunnen til at numerologene tror at tallene kontrollerer våre liv er at ifølge deres forestillinger er universet bygget opp av forskjellige vibrasjoner. Dette er i overensstemmelse med moderne fysikk, selv om oppfatningen trolig stammer fra den gamle "sfærenes musikk"-konsepten. Der hvor numerologene skiller lag med rasjonell tenking er når de søker å tillegge betydninger til slike vilkårlige, menneskeskapte konsepter som tall og ord. På dette stadium faller numerologien tilbake til magi.

KALENDEREN

Datoer har ingen reell mening og er bare nyttige mål på avsnitt av vårt liv.

(*) Fra eldgammel kjemi; et innbilt element som skulle få noe til å ta fyr.

- Red.

Noen av komponentene hos en dato kan assosieres med naturlige fenomener - dagen med jordrotasjonen og året med krets-løpet rundt solen.

Det finnes flere definisjoner på et døgn, - sol, stjerner og det vanlige. Vi tar utgangspunkt i sistnevnte, som består av nøyaktig 24 timer (de to andre ligger tre eller fire minutter til hver side). Året er enda verre, med stjerne-, tropisk-, avvikende-, måne-, og eclipse-år; alle av forskjellig lengde.

Det året vi bruker i vår kalender er basert på solåret, som har en lengde på 365 dager, 5 timer, 48 minutter og 46 sekunder. For å gjøre det lettere for de som lager kalenderne bruker vi systemet med tre år med 365 dager, og hvert fjerde år med 366 dager. Fremdeles er der visse uoverensstemmelser, som på forskjellig vis er blitt utjevnet (vi hopper over disse detaljene - red.) Som et resultat av alt dette vil kalenderen hvert 400 år ligge ca. 2,88 timer etter 400 solår.

Alt dette er greit nok for menneskelige affærer, da vi har metoder til å foreta justeringer, men det later til å være ganske slurvet form for nøyaktighet hos disse vibrasjonene som legger grunnlaget for numerologi.

Den neste del av datoen som er viktig for numerologiske kalkulasjoner er måneden. Mens kalenderåret og døgnet har en nøyaktighet bedre enn 0,2%, kan måneden avvike fra regelen med mer enn 5%. Dette vil virkelig legge en stor margin for feil til enhver beregning.

Måneder er løselig basert på månecyklene, eller mer presist, den synodiske perioden eller tiden mellom ny-måner. Dette tilsvarer 29,5305882 dager.

Som vi alle vet er det ingen måned på vår kalender som har 29,53 dager, noe som sikkert er en god ting for skolelærere.

Hvis vi insisterte på eksakte måneder ville vi ha 12,36... måneder per år. Så vi opererer altså med et år bestående av fire måneder a 30 dager, syv med 31 dager og februar med 28 eller 29 avhengig av om det er skuddår. Andre kalendere er basert på månefasene.

>

A ROTE MED KALENDEREN

Den kalenderen som her er referert til er den som er mest akseptert rundt om i verden. Den er kjent som den Gregorianske kalender og stammer fra den gamle romerske, som hadde 12 måneder, alternerende mellom 29 og 30 dager – som utgjør 354, og en tilleggs-måned for hvert tredje år for å få den synkronisert med solen.

Dette heller kompliserte systemet, som fremdeles er i bruk enkelte steder, ble revidert av Julius Cæsar i år 46 FK, som tilfeldigvis hadde 445 dager til å bringe tingene i god gjenge på. Cæsar holdt på skuddårssystemet som vi stadig har, men hadde vekselvis 31 og 30 dagers måneder, med februar på 29 eller 30 dager avhengig av skuddår.

For dette ypperlige arbeidet fikk Cæsar oppkalt en måned etter seg. Augustus hadde bare et bidrag til kalenderen: Han kalte august opp etter seg og stjal den ekstra dagen fra februar, slik at hans måned skulle få den samme lengde som Julius. Denne dagen var kjent som August Bank Holiday, etter breddene av Liber, hvor Roma ble bygget (dette er en usannhet).

Denne kalenderen som kalkulerte året som nøyaktig 365 dager, 6 timer, hanglet i vei og mistet 11 minutter i året, inntil en britisk munk, den ærverdige Bede, i 730 CE beregnet en mer nøyaktig lengde på året og antok at en dag var gått tapt hvert 128. år. Ca. 852 år senere ble det gjort noe med dette.

Pave Gregor XIII erklærte at dagen som fulgte 4. oktober 1582 skulle være 15. oktober og at bare hvert 4. århundre skulle være skuddår. Dette dekret forårsaket en hel del forskrekkelse. Mennesker hvis fødselsdag falt på den manglende dagen ble erkelige; unionene forlangte dobbel tid for de tapte ti dagene og de ortodokse og protestantiske land nektet å la seg diktere av en pave.

Men i det lange løp aksepterte alle kristne land den Gregorianske kalender. Også mange ikke-kristne land har også godkjent den, ikke minst av kommersielle hensyn. Tilfeldigvis er denne kalenderen og solen så godt synkronisert at det bare vil være én dags forskjell ved år 5000 CE.

Der er noen få andre relevante fakta vedrørende kalenderen som bør nevnes.

Det romerske året begynte opprinnelig den 1. mars, men dette ble endret til 1. januar i år 153 FK. Det engelske nyåret begynte den 25. desember inntil det 14. århundre, da det ble forandret til 25. mars og endelig til 1. januar i 1752, på en tid da den Gregorianske kalenderen ble akseptert. Skottland har brukt 1. januar siden 1600.

Den muslimske kalender daterer seg fra Hegira (Muhammets flukt fra Mekka) i 622CE. Den muslimske kalenderen er et månedssystem på 12 29- og 30 dagers måneder vekselvis, hvor enkelte år har en ekstra dag plassert i den siste måneden. Der er 19 ordinære år og 11 ekstra dager årlig i hver trettiårssyklus, for å holde kalenderen i takt med månen.

Den jødiske kalender har også et månedssystem knyttet til den metoniske syklus på 19 år. Det jødiske nyåret faller mellom den 5. september og 5. oktober. (Den metoniske syklus er når månefasene inntreffer på samme dagen i året.)

Den kristne kalenderen daterer seg fra en feilaktig post facto-idé til dagen for Kristi fødsel.

Den romerske kalenderen tar utgangspunkt i grunnleggelsen av Roma år 753 FK, og den greske går ut fra etableringen av det olympiske register i 776 FK.

Det finnes naturligvis en rekke andre kalendere, alle forskjellige og som begynner ved ulike tider. Men ingen av dem markerer begynnelsen ut fra noen naturlig inntreffende begivenhet, men fra en eller annen historisk viktig menneskelig begivenhet.

En annen metode til å telle tiden med er det systemet som ble innført av en franskmann, Joseph Scaliger, i 1582. Dette systemet teller dager fra middag den 1. januar 4713 FK. Begynnelsesdatoen er ganske vilkårlig og gjør astronomene i stand til å kalkulere tiden i dager, mellom astronomiske begivenheter uten å måtte gå igjennom alle de forandrende kalenderne. For å spre enda litt mer forvirring i historien så er dette systemet kjent som Julian Period, som ikke heter så etter den berømte Julius Cæsar, men etter M. Scaliger's far, som hette Julius Cæsar Scalinger. Forvirrende, ikke sant?

Hensikten med denne heller langtekkelige digresjonen til kalenderhistorien er å vise hvor meningsløse fødselsdager er for vibrasjonene i universet. Det ville selvsagt bli annerledes dersom vi var i stand til å slå fast når den første dagen oppsto. Hvis man er kreasjonist er det enkelt: det var den 23. oktober, 4004 FK. Men her må man ha alminnelige mennesker i tankene. Selv numerologer er ikke så dumme.

Det finnes ingen måte å måle når den første dagen oppsto, heller ikke når målingen av år og måneder skulle begynne. Vitenskapsfolk kan kanskje oppdage noenlunde nøyaktig når solen tentes, når jorden dukket opp fra støvskyen, når månen kom på plass, men det er vel mye for langt å slå fast disse hendelsene med en nøyaktighet på +/- 12 timer.

I tillegg til dette vil man ha oss til å tro at tilleggstallene, som er beregnet ut fra dusinvis av tilfeldige kalendere, vil avstedkomme et resultat med reell mening.

NAVN-NUMMERE

La oss så vurdere det andre aspektet ved numerologien, og som mange numerologer anser for å være det mest viktige, nemlig de tall som skal deduseres ut fra våre navn. Nå er det jo ikke mye man kan gjøre med sine fødselsdatoer, bortsett fra det å bruke forskjellig kalender eller gå over til islam eller jødedommen.

Når det gjelder navn-numrene kan vi lett forandre våre navn og på den måten også endre tallene. Dette synes å være numerologenes versjon av den frie vilje. Kanskje er dette grunnen til at så mange tidlige filmstjerner forandret deres navn. Hollywood har alltid vært i teten når det gjelder å tro på bløffmakere.

Alt som har vært sagt foran om kalendere og deres tilfeldige natur kan sies om alfabetene, bare enda mer. Kalendere må tross alt ha en eller annen referanse til visse naturlige fenomener. Alfabeter er bare tilfeldige symboler som refererer til noen av de nesten uendelige lyder som den menneskelige stemme er i stand til

å frembringe, og det eksisterer mange språk som ikke har noe alfabet i det hele tatt. Det japanske og kinesiske skriftspråket er ideografisk, hvor symbolet representerer en idé eller konsept snarere enn et ord. Disse symbolene følger ikke en bestemt rekkefølge, så hvordan kan man knytte tall til et navn?

I tillegg til dette faktum kommer at mange eldre skriftsspråk brukte bokstaver som tall, slik at systemet blir enda mer forvirrende.

For å ta et prominent eksempel, la oss vurdere den tidligere kinesiske diktator, formann Mao. På sitt eget ideografiske språk skulle han være numerologisk uklassifiserbar. Vi i vesten skrev hans navn Mao Tse Tung, hvilket gir ham tallet 9. For noen år siden ble den vestlige konvensjon for oversettelse av kinesiske navn forandret, og han ble til Mao Zedong, a 1. De karakteristikkene som refererer seg til 9s og 1s er ganske forskjellige, slik at ved støket av en akademisk penn ble Maos karakter forandret, noe som er interessant fordi han på denne tiden var død.

Denne graden av nonsense blir mange-doblet hvis vi ganger den med en milliard kinesere. Ville 20% av jordens befolkning få sine karakteregenskaper forandret som følge av at noen vestlige akademikere konstruerte en annen metode for stavingen av navnene?

I all min forskning er det bare ett faktum som har dukket opp som mulig støtte for riktigheten av numerologi, og det er ordet selv. Det får nummeret 1, som helt eksakt stemmer med frasene barnslig vrøvl, ungdommelig kram og åndssvakt sludder.

KILDE: The Skeptic nr. 9/1989
Tidsskrift for Australian Skeptics
Forfatter: Sir Jim R. Wallaby
Originaltittel: Numerology - it just don't add up!

Artikkelen er en del forkortet, særlig hva angår eksempler på navnanalyser som meningsløsheter.

Red.

AMALGAM

"KVIKKSØLVFORGIFTNING" FRA TANNFYLLINGER MED AMALGAM

ALLE HAR SIKKERT HØRT DENNE MYTEN, MEN ER DET NOE I DEN ?

DISSE TANNFYLLINGENE ER EN BLANDING AV SØLV, TINN, KOBBER, SINK OG KVIKKSØLV. DET BLIR PÅSTATT AT KVIKKSØLVET FORGIFTER KROPPEN OG ER ANSVARLIG FOR MANGE PLAGER. DISSE FORSVINNER NAR SØLVFYLLINGENE FJERNES..

KORT HISTORIKK

Amalgam ble opprinnelig introdusert i 1833, men bruken var dårlig og ineffektiv gjennom hele det århundre. Tidlig på 1900-tallet gjorde forbedrede teknikker og standardisering av legeringer at amalgam ble et av de mest vanlige fyllingsmaterialene. Rundt om i verden er det blitt satt inn milliarder av slike fyllinger, og hvert eneste menneske som noen gang har vært hos tannlege for tannproblemer har fått en amalgamfylling, eller flere. Det ferdige dental-amalgam består av ca. 50% kvikksølv og 50% av en legering som består av sølv, kobber, tinn og sink.

Siden enkelte former for kvikksølv er giftige, og siden amalgamfyllinger består av en halvpart kvikksølv, er det ikke så rart at noen stiller spørsmål ved sikkerheten i forbindelse med dette materialet.

Det er tre former for kvikksølv: elementært (i væske eller gassform), inorganisk (kvikksølvssalter), og organisk (metyl-kvikksølv).

Av disse tre er det organiske kvikksølv det mest giftige. Heldigvis er dette ikke produsert ved amalgamfyllinger. Det har vært spekulasjoner om hvorvidt fordøyelsesbakterier kan forandre mindre skadelige former for kvikksølv til farligere organiske former, men noe slikt er aldri blitt påvist i organismen. Og dessuten - dersom en slik forandring skulle inntraffe, ville mengden av kvikksølv som kunne forandres ikke nå opp til noe skadelig nivå.

PAVIRKNINGEN FRA OMGIVELSENE

Elementært, uorganisk kvikksølv er til stede i amalgam-fyllinger. i motsetning til organiske komponenter har de dårlig absorberingsevne. Når det

gjelder amalgam-fyllinger varierer nivåene av kvikksølv påvist i forskjellige prøver proporsjonalt med antall fyllinger, men da i samme størrelsesorden som de nivåene man finner ved normal påvirkning fra omgivelsene. Og svært viktig: kvikksølvnivået som finnes hos begge gruppene er innenfor den grensen som regnes for å være trygg. Kontrollversen omkring den generelle utbredelsen av kvikksølv i resten av omgivelsene er et legitimt område for engasjement, men det sentrale punkt i den dentale litteraturen er at amalgamer ikke er den primære kilde til de av våre dagers lidelser som de tillegges skylden for av enkelte.

De virkelige spørsmål vedrørende den rollen amalgam spiller i den totale frigivelsen av kvikksølv, og de vitenskapelige forsøk på å forstå dem, burde ikke tilsløres av den panikken som er forårsaket av dagens anti-amalgam-fanatisme.

ANEKDOTISKE PÅSTANDER

Anekdotiske påstander går ut på at fjerning av amalgam-fyllinger medfører befielse fra depresjon, tretthet, hodepine og selvmordtendenser. Disse påstandene er aldri blitt dokumentert, og de stemmer med den klassiske placebo-behandlingsprofil. Slike symptomer reagerer ofte godt på TLC og den tro at noe virkningsfullt er blitt gjort. Andre ekstraordinære påstander, som omfatter tilstander som MS, epilepsi, artritt, Hodgkins sykdom osv., støttes ganske enkelt ikke av beviser og står i strid med mye av den eksisterende kunnskap.

Sensasjonspåstander i media, som f.eks. forsøk på å vise høye nivåer av kvikksølv i gass frigjort ved tygging, allergitester og sågar en remedie kalt amalgameter, er i beste fall ytterst tvilsomt, og mange av de teknikkene og instrumentene som brukes tilhører kategorien regelrett kvaksalveri. >>>

Alt dette kan gjøre pasienten ganske forvirret. Det er liten tvil om at bruken av kvikksølv i tannfyllinger øker pasientens utsettelse for visse former av stoffet. Hvis det var mulig ad magisk vei å fjerne hull i tennene eller forandre amalgam til gull, ville dette klart være å foretrekke. Men det reelle valg gjelder eksisterende materialer. Alternativene til amalgam er to grunnleggende valg: Kroner (av gull eller porselen) og fyllinger av plastmaterialer. Gull/porselen-løsningen er klart å foretrekke, men den betyr en markant fordyring for pasienten. Plastfyllingene fungerer ikke så bra som amalgam i mange situasjoner, de er dyrere å sette inn og langt mer komplisert kjemisk sett. Dessuten; på grunn av at plastsammensetninger er noe relativt nytt, vet man ikke sikkert hvordan de kan virke på lang sikt. Man bør også være oppmerksom på at fjerning av amalgam-fyllinger fører til mer frigjøring av kvikksølv enn om man ikke rørte dem.

På det nærværende tidspunkt går utviklingen i retning av forbedrede plastmaterialer og andre sementstoffer. Sammen med muligheten for at kvikksølvtilsetninger vil avta, synes det klart at amalgam kommer til å forsvinne gradvis fra scenen i alle tilfeller.

KONKLUSJON

Frigivelsen av kvikksølv fra amalgam er virkelig nok. Dette har vært gjenstand for grundige undersøkelser, og konklusjonen på disse høyt kompetente studiene er at kvikksølv frigjort fra tannfyllinger bare utgjør en liten del av pasientens totale utsettelse for stoffet, og har ingen innflytelse på helsen. Selv om stadig forskning alltid vil være nødvendig, finnes det per i dag absolutt ingen grunn til å få eksisterende amalgam-fyllinger fjernet, eller unngå å få slike fyllinger innsatt i tennene.

Tilhengerne av amalgam-fjerning baserer seg på diskrediterte metoder og ikke-bekreftede anekdoter. Det er tragisk når folk på denne måten blir gjort engstelige, må gjennomgå unødvendig behandling og i tillegg må ut med penger på et slikt lurvete grunnlag.

REF.: Rational Enquirer nr. 2/88
BC Skeptics, Dr. K. Phelps

INNBRINGENDE GESKJEFT?

Det er en liten gruppe anti-amalgam-aktivister som påstår at amalgam-fyllinger avstedkommer forgiftninger, Parkinsons sykdom, skade på immunforsvaret osv., som følge av at en mikroskopisk mengde kvikksølv KUNNE lekke ut av fyllingen. De ivrer da for å skifte disse fyllingene ut og erstatte dem med plast eller gull.

Ifølge Consumers Report's marsnummer 1986, skal dette være et meget lønnsomt forslag.

Se også NIVFO-Bulletin nr. 2/89 - om selén og skremselspropagandaen som fikk selén-salget til å eksplodere.

Presten Barry H. Downing sier at det å akseptere realiteten av UFOer ført av "engler" eller "høyere vesener" fra andre dimensjoner ville etablere vitenskapelig plausibilitet for hele det bibelske området. Det ville styrke troen og gjøre den mulig i en vitenskapelig sammenheng. Downing, bibelsk konsulent for ufo-organisasjonen MUFGN, er forfatter av 'The Bible and Flying Saucers', som nylig er gjenoptrykket som paperback-utgave.

AP/Panama City News Herald, 22.4.89.
Tampa Bay Skeptics Report nr. 1/89.

MODERNE OVERTRO

er tittelen på en bok skrevet av Jon Sandvik. Boken er nettopp utkommet på Cappellens forlag. Det heter i presseomtalene at første opplag ble 'revet bort'. Anmelder-eksemplarer er mottatt, men det ble dessverre ikke plass i dette nummer.

SPØR ETTER BOKEN HOS DIN BOKHANDLER!

HJERNEMASSE TIL SALGS FOR DE SOM MATTE TRENGE DEN, MEN..

I VANNMANNENS TIDSALDER ER DET GOD FORRETNING Å SELGE ALT SOM ER HØYST TVILSOMT.

Et populært preparat for tiden er hjernemasse fra dyr. Man får det i "helsekost..."-forretninger, hvor kundene blir fortalt at slik hjernemasse fra dyr vil bygge opp ødelagte hjerneceller hos mennesker og mere til. "Lecitone" er et slikt vidunderpreparat, "for fysisk og psykisk velvære". Men i virkelighetens verden inneholder kapslene hovedsakelig fettstoffer og den eneste effekten er kalorier.

Som all annen mat blir hjernemassen fra dyr brutt ned i magen og spaltet opp. Enhver med folkeskolekunnskaper vil vite at hjernemassen ikke fraktes spesielt til hjernen.

Statens legemiddelkontroll stiller svært strenge krav til legemidler som inneholder ekstrakter fra dyr, og i Norge er det forbudt å selge medisiner som inneholder ekstrakter fra mennesker.

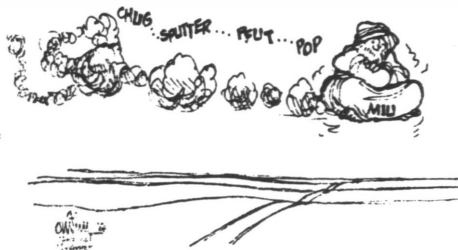
For "naturnmidler" er det ingen kontroll, dessverre, og enkelte av dem gjennomgår ikke en gang den samme kontroll som maten vi spiser. På "helsekost"-butikker kan du få jerntabletter som inneholder svineblod, fiskeolje, pulverisert reinsdyrhorn og ovennevnte produkt "Lecitone", som skal inneholde hjernemasse fra kalv. Dette produktet er svært populært, og kundene viker ikke tilbake selv om de blir fortalt at dette er hjernemasse.

Ved "Solsikken" helsekostbutikk på Heimdal føres ikke svineblodtabletter, fordi "grisen er et dovent dyr". - Bruk av Lecitone kan ikke være verre enn å spise sauehode. Som vegetarianer kunne jeg likevel ikke tenke meg å ta disse kapslene, sier innehaveren av butikken 'Ironheim helsekost'. Men han selger kapslene i butikken og fremhever at de har en beroligende effekt.

Hos 'Solsikken' helsekostbutikk får Adresseavisen opplyst at Lecitone er næring for hjernen hos mennesker som har skadede hjerneceller. Det er et fransk produkt som inneholder hjernefosfolipider, vitaminer og storfelever. Andre "helsekost"-forretninger sier at preparatet hjelper mot stress og at produktet er populært hos alle aldersgrupper.

NÆRING

Professor Kristian S. Bjerve ved avd. for klinisk kjemi ved Regionssykehuset i Trondheim kan ikke se at Lecitone har noen annen effekt enn å gi næring og at andre næringskilder er bedre. Dessuten brytes alle "naturnmidler" ned i magen og tarmen, og du har ingen garanti for at det som var hjernemasse fra dyr transporteres til din egen hjerne.

- Du kan ikke lese fra innholdsfortegnelsen at dette har noen effekt, og hvordan kontrolleres det at du ikke blir smittet av virus og bakterier gjennom å spise slike produkter. Virus kan ha slått seg ned i hjernen hos dyret, sier Bjerve.

Professor Kåre Molnes sier det er en klar misforståelse at hjernemasse fra dyr skal gi en bedre hjerne hos mennesker. Sunt kosthold er viktig i dagliglivet, og dette gjelder også idrettsutøvere. Molnes tror at mange myter verserer når det gjelder ekstrakter fra dyr. Det er galt å tro at lever fra dyr skal virke heldig på din egen lever.

(forts. neste side)

ILLEGALT MARKED

I Norge skal det finnes et illegalt naturmiddelmarked, og Helsedirektoratet og Statens legemiddelkontroll slår alltid hardt ned på firmaer som hevder å ha produkter som virker helbredende. På det illegale naturmiddelmarkedet skjer det en utveksling av bl.a. preparater som er kjøpt i utlandet.

Jarl Bjørgan ved Trondheim helsekost hevder at folk drar til Danmark og Sverige for å kjøpe naturmidler som ikke finnes i Norge, og han utelukker ikke at kosmetikk kan inneholde ekstrakt fra aborterte fostre. Hans oppfatning av det illegale markedet er at dette er svært internt. Folk bytter naturmidler seg imellom, og Bjørgan sier at kontrollen i Norge er så streng at landet er utledd i resten av verden.

Professor Molnes anser bruk av aborterte fostre og døde nyfødte til behandling av syke som helt uakseptabelt. Dette vil ikke bli godtatt av etiske komiteer. For noen år siden ble det oppdaget at et firma kjøpte inn morkakevev, og Helsedirektoratet grep inn.

KILDE: Adresseavisen for 18.07.1989.

KOMMENTARER:

Det er naturligvis positivt at en avis på denne måten bidrar til å opplyse et katastrofalt uvitende publikum om denne forretningsvirksomheten. Problemet er bare at gjennomsnittsfbrukeren i dag er så uvitende og så indoktrinert med den mest uhyrlige svada fra det kvasimedisinske propagandaapparat, at en avisartikkel som denne bare kan være en liten påminnelse om situasjonen.

Som vi har påpekt og kanskje også påvist ved flere anledninger må det være klart at lovgivningen og opplysningsinnsatsen på dette området er for dårlig. Og når det påstås at "resten av verden ler" av den smule ansvar som blir utvist, så vet vi jo stort sett hva slags kretser som er velsignet med denne munterheten. Mer enn én gang har man sett at denne "resten av verden" etter lang tid har kommet diltende etter, og funnet ut at

den norske praksisen kanskje ikke var så dum likevel. Men mange synes å måtte plages med uverdige forhold ganske lenge før de innser dette.

I tillegg til den forsømte folkeopplysningen, spør det om ikke ukebladene må ta en del av skylden for at en såpass stor del av landets befolkning på dette felt utviser en godtroenhet, mangel på kritisk sans og grunnleggende opplysning, som nærmer seg tilstander vi her ikke vil sette benevnelse på.

HOMEOPAT INNE I BILDET

Naturligvis har også andre aviser skrevet om saken, bl.a VG har hatt flere store oppslag med interessante opplysninger. Det viser seg f.eks. at en homeopat har gitt hjernemasse til idrettsfolk. "Dette er ikke ulovlig", sier han. Norske eksperter karakteriserer uttalelsen som tull og slår fast at det dreier seg om doping.

"MORALEN I IDRETTE ER BRUTT NED"

- Jeg er oppgitt, sier idrettsforbundets formann Hans B. Skaset. - Det finnes snart ingen illusjoner igjen å bryte.

Opptil kr. 40.000 har norske sportsutøvere betalt for en kur med hjernemassedoping, heter det i VG for 18. juli. Og straffene er naturligvis milde. En må derfor spørre om det tross alt ikke er slik at ulovligheter lønner seg.

ALT STIGER -
IKKE MINST
PORTO OG
TRYKKING !

Vi har holdt samme pris på NIB i flere år. Ved dette årsskiftet er en justering ikke til å unngå. Men den er minimal, kun kr. 1,- pr. nummer.

Et årsabonnement fra og med 1990 blir dermed:

Kr. 100,-

UFO-KONTAKT

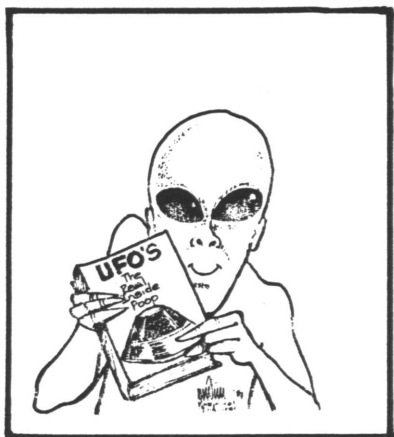
EN AV DE MEST POPULÆRE BEGIVENHETENE I "GRENSELANDET" FOR TIDEN ER FORFATTEREN WHITLEY STRIEBERS PROBLEMER MED NOEN HØYST EKSOTISKE VESENER, OG SOM AV EN ELLER ANNEN GRUNN ER BLITT SERDELES OPPTATT AV HANS PERSON, ET FORHOLD SOM STRIEBER HAR VÆRT SÅ VENNLIG Å SKRIVE BØKER OM -

Selv før Striebers bok Communion ble en bestselger våren 1987, ved hjelp av en gigantisk reklamekampanje, var hans navn kjent for mange. Strieber er velkjent forfatter av grøsser-historier, som *The Wolfen*, *The Hunger*, *Black Magic* og andre. Noen av dem er også filmatisert.

Vi kunne kanskje begynne med å se på noen episoder i hans liv som han relaterer i boken, og samtidig huske at en del av det bibliografiske materialet ble avdekket under hypnose etter disse begivenhetene.

I en alder av 12 år går Strieber ut en kveld til et telt som lå på et jordstykke opp mot bakgården. Her ble han tilsnakket av et stort insekt, likt et knelende insekt som han først hadde oppfattet som et skjelett på motorsykel. Vesenet trykket ham til bakken og berørte hodet hans med en sølvaktig klo.

Ennå i tolvårsalderen ble Strieber tatt med på en togreise med familien, fra San Antonio til Wisconsin og tilbake. På toget ble han syk. Selv om han ikke kan huske å ha blitt ført bort fra toget, så har han fra den dagen hatt et minne om å ha sett toget høyt oppe fra; hvordan det suser frem gjennom natten langs det skogklede lendet. Et år etter denne episoden benyttet han noen elektromagneter fra gamle motorer i et forsøk på å konstruere en antigravitasjonsmaskin inne på sitt soveværelse. Instruksjoner hadde han fått hos noen reisende fra verdensrommet. Da han plagget kontakten oppsto det et gnistregn og lyset i huset begynte å pulserer. Maskinen gikk i stykker, lyset i alle lampene ble svakt, for så å stråle klart, og mange lærer sprakk. Neste dag kunne man slå fast at taket på denne del av huset var ødelagt av brann.

Mange år senere, mens han studerte ved universitetet i Texas, hadde Strieber en "tapt tid"-opplevelse som varte i 24 timer. I denne tidsperioden er han ganske enkelt ikke til stede, og han aner ikke hvor han har vært, men han mener at det som skjedde i løpet av de tapte timene ble avslørt for ham noen uker senere da han besøkte sin bestemor i San Antonio. Sent på natten mens han lå og leste, blir han plutselig transportert tilbake til Austin. Han hopper inn i bilen for å kjøre, men kan ikke se noe utenfor og må stoppe. En demon-lignende figur med et fryktingytende fjes, som en gigantisk flue, dukker opp mot bilruten. Strieber kjemper - han

vil forsøke å kjøre, men på samme tid forsøker han også å komme ut av bilen. Så med ett er han tilbake i sengen i San Antonio; bladet han hadde lest i ligger der som før og han har ikke beveget en muskel. Strieber antar at han må ha hatt mareritt - et minne om hva som egentlig hadde skjedd på slutten av de foran omtalte "tapte timene". Senere, under hypnose, husker han at han i begynnelsen av denne opplevelsen var blitt oppsøkt av en summende skapning som slo ham i hodet, også denne gangen med en sølvaktig klo (negl).

To år senere drar Strieber til London for å studere film og har da en ny tapt tid-opplevelse; en som varte i fire til seks uker. Han har noen flyktige og kaotiske erindringer om å ha fartet omkring i Europa på denne tiden, og så er han brått tilbake i London uten å ane hvordan han kom dit.

Der er mange flere bisarre episoder i Striebers liv - inklusive en toveis konversasjon med en stemme som plutselig kom gjennom stereoanlegget hans - men la oss nå hoppe frem til to spesielle hendelser. Den første av dem inntraff den 4. oktober 1985. Vår venn befinner seg i sin isolerte hytte i staten N.Y. sammen med sin kone, sønn og et annet par. Etter at alle har gått til sengs, våkner Strieber og ser gjennom den åpne døren til soveværelset et blått lys som treffer taket i oppholdsrommet. Han oppfatter dette som at det kunne ha begynt å brenne. På tross av dette går han straks tilbake for å sove! Men så våkner han igjen av en kraftig støy som en eksplosjon. Også hans kone hører det, og nedenunder hører man sønnen rope. Nå er huset omgitt av en skinnende glød. I det Strieber begynner å gå ned trappen forsvinner gløden. Han beroliger sønnen og en av gjestene som han møter i gangen og begir seg så trøstelig tilbake til sin seng. Vi får ikke vite stort om neste dag. Men senere, under hypnose kan han huske at han denne natten ble oppsøkt av en liten mann med hette, men uten hode. Da mannen berører ham med en linjal eller stav, har Strieber en visjon av at verden eksploderer.

Den siste uken av denne måneden kommer Strieber til at han ikke kan bo i New York lenger og at han ikke kan gå inn i den mørke hytten flere ganger. Familien aver-

terer både hytten og leiligheten i byen til salgs, og drar til Austin hvor de vil slå seg til. Mens de ser seg om etter hus blir Strieber plutselig fryktelig redd og føler at himlen er en levende ting som betrakter ham. Han innser at han har paranoide fantasier. Han beslutter at de må dra tilbake til New York. Hans kone er, forståelig nok, ikke blid, men tilbake drar de.

Nesten tre måneder senere, rett etter jul, befinner Strieber med kone og sønn seg atter på hytta. (Først senere får Strieber kjennskap til at det omtrent på samme tid skal være sett et "stort ukjent objekt" i området.) Om natten, etter omsider å ha falt i søvn, og etter omhyggelig å ha låst hytten, satt på alarmer og kikket i klosettet og under sengen, våkner han og hører en susende lyd nede fra oppholdsrommet, omtrent som om en mengde mennesker beveget seg omkring. Alarmsystemet, som han har ved siden av sengen, indikerer intet uvanlig. Strieber er nå lys våken, og han stirrer på en figur omtrent tre og en halv fot høy, med sorte hull til øyne og en munn lik en "O". Det neste han husker er at han er i bevegelse; blir fraktet, paralyisert. Så er han utenfor huset, i skogen, og han ser to små figurer, den ene klart feminin, den andre med et ansikt som en slags maske. Plutselig befinner han seg høyt oppe over skogen, et gulv glir inn under ham og han er i et "rundt rotet" rom - dvs. han er blitt bortført av et romskip. Han er skremt til døde - "jeg døde og et vilt dyr dukket opp." Mange små mennesker, ikke mindre enn fire typer, for omkring rundt ham i stor fart. Noen er korte og kraftige, og Strieber tenker på disse som en "god hær". De viser ham en nål og han forstår at denne skal føres inn i hjernen. Etter et bang og et lysglimt skjønner han at det er gjort. Så blir et stort, stygt objekt, skjellformet og ujevnt, triangulært og en fot langt, ført inn i kroppen via rektum, og han føler det som å ha blitt voldtatt. Så følger et kutt i pekefingeren, og her opphører Striebers minne om hendelsen.

(Disse minnene var skjult inntil den 13. januar, da de dukket opp - tror han - som følge av en smerte bak høyre øre >

[hvor hans kone fant en rur på størrelse som et nålestikk], og en infisert pekefinger, samt rektale smerter når han satt. Da han våknet om morgenen den 27. desember kunne han bare huske omrisset av en ugle som kikket på han gjennom soveroms-vinduet.)

Senere (i mars samme år) kunne han gjennom hypnose huske flere detaljer fra den selsomme natten. Han blir ført ut av rommet av en hel flokk med små skapninger, og flyttet ut til en jernseng. Meget skremt befinner han seg over trærne og blir så fortalt at det skal foretas et inngrep. En av skapningene, Strieber mener det er en kvinne, nærmer seg med en gjenstand og fører den inn i ham; det sies ikke hvor. Men det later til å være samme trekantede objekt som er omtalt foran. På dette punkt opptrer en hel del erotiske forestillinger. Så er han plutselig tilbake i stuen sin igjen.

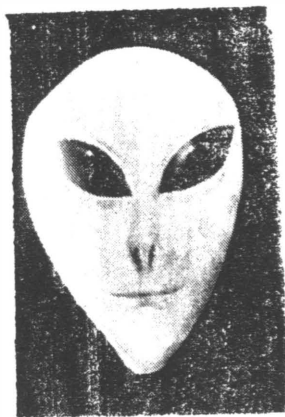
I løpet av de påfølgende uker er Strieber, forståelig nok, en plaget person. Han lurar på om han er i ferd med å bli gal. Han beskriver seg selv som å ha vært en mann på flukt opp igjennom hele livet og frem til nå, plaget av sterk frykt og forskjellige personlige demoner. Nå vil han få slutt på denne flukten.

Den 6. februar, noen uker etter den andre opplevelsen på den avsidesliggende hytta, møter han Bud Hopkins, en person med stor interesse for såkalte UFO-bortførelser. De diskuterer Striebers opplevelser, og Strieber blir glad over å få vite at mange andre har rapportert om lignende opplevelser. Neste dag ringer han til ekteparet som besøkte hytta den oktober-kvelden. Han går ut fra, og håper, at de ikke har noen erindring om spesielle hendelser. Men begge gjestene husker lyset og de sterke lydene om natten! Strieber spør også sin sønn, som også husker støyen og kan fortelle om en flokk mennesker som var i huset den selvsamme natten. Så problemene fortsetter.

Ja, det gjør de virkelig. Neste kveld ligger Strieber i sin seng og leser. Det er blitt midnatt. Han blår om et blad i boken, og klokken viser nå 0400. Ytterligere fire timer "tapt tid".

Noe senere oppdager han to trekanter på sin venstre underarm, som om det var merker etter "en erfaren kirurg". (Det figurerer svært mange triangler i denne boken). Nå konsulterer Strieber en psykiater, dr. Donald Klein. Fire hypnose-terapier fulgte, og en del av de historiene som er omtalt foran kom frem. (Legg merke til at selv om hypnotisk regresjon kan være nyttig i psykiatrisk terapi, så behøver det erindrede materialet slett ikke være relatert til objektiv virkelighet.)

En morgen etter den andre hypnosen våknet Strieber og følte at han ble overvåknet. Et ansikt stirret på ham, et ansikt med både alvor og humor over seg. Strieber refererer til dette som "The Image". Han sitter på gulvet, mediterer, og finner at ansiktet retter seg etter hans ordrer - dvs. at det vender seg til den kanten Strieber ønsker. Han henvender seg til en kunstner angående dette ansiktet, og denne fremstiller så figuren som utgjør illustrasjonen på omslaget av Striebers bok.

Øynene er de samme som han har sett både i oktober og desember-opplevelsene. Den siste hypnosen finner sted den 14. mars. "The Image" er fremdeles til stede. Det slår ham at uansett hva han senere kommer til å skrive om dette, så vil det bli mer intenst dersom han får en eller annen bekreftelse. "The Image" svarer ved å gjøre blikket skarpere. Neste dag drar Strieber, hans kone, sønn og en ung pike på samme alder, til hytta. Samme natt, >

ettei mørkets frembrudd roper venninnen: "Et lite fly med lys på fløy nettopp over gårdsplassen!"

Den 21. mars, en uke etter den siste hypnosen, befinner Strieber seg atter på hytta. Han våkner om natten, er ute av stand til å bevege seg, og føler at det er noe i hans venstre nesebor, som langsomt blir ført lenger opp. Han hører små dunk, som et eple som dunkes mot pannen mellom øynene. Det neste han oppdager er at det er blitt morgen. Han blør litt fra nesen og oppsøker en lege som sier at slimhinnen i nesen har fått en rift og at hevelsen vil gå tilbake av seg selv - hvilken den gjør.

HVA DREIER DET SEG OM?

Er dette bare en ny typisk historie om folk som blir bortført av besøkende utenomjordinger? Nei, der er en forskjell - en betydelig en - i det Strieber selv i sin beretning later til å være usikker på hva som har hendt ham. Dette på tross av det faktum at, hvis hendelsene var slik som det fortelles, andre personer var involvert - de hørte f.eks. lyder, og på tross av fysiske spor etter besøkene på Striebers kropp. Dersom besøkene ikke var virkelige, hvordan da forklare disse merkene? Strieber skriver: "Etter alt å dømme så har jeg hatt en virkelig personlig opplevelse med intelligente, ikke-menneskelige vesener." En må være tilgitt for å undres på om ikke Strieber her går to veier på samme tid, ved at han på den ene siden skriver en historie av den typen han vet selger og utgir den som 'non-fiction', mens han på den annen side (det er ialle fall effekten) sier: "Nei, folkens, jeg har aldri sagt at disse tingene virkelig inntraff". Strieber vil ha leseren til å tro at NOE virkelig skjedde med ham, og han sier at andre har opplevet lignende ting. "Enten det dreier seg om at besøkende virkelig befinner seg her, eller at menneskesinnet er istand til å produsere noe som, utrolig nok, ligger kloss opp til den fysiske virkelighet, hva det enn måtte være så er det ennå ikke kjent av vitenskapen". Han mener at vitenskapen burde ofte større oppmerksomhet på disse sakene. Blant de forbløffende mulighetene Strieber trekker frem som mulig forklaring på 'besøkene' er at det kan dreie seg om menneskelige tidsreisende i utenomjordisk forkledning for å avverge et katastrofalt tidsparadoks.

Hva kan vi så få ut av dette merkelige materialet? Vil ikke den mest nærliggende reaksjonen være at den uheldige Strieber er blitt et offer for sine gyser-historier - i det minste den som handler om at vårt samfunn blir tatt over av fremmede vesener? En slik reaksjon ville ha umiddelbar støtte i det faktum at Strieber ganske enkelt gjør det han har gjort i årevis, bare med forandret tittel.

Under enhver omstendighet må vi regne med den muligheten at boken kan være en bløff. Strieber har hatt et interessant og ganske uvanlig liv, alt merkelig har hendt ham. Gjennom hele livet har han ønsket å skrive, og det har han gjort. Fra 1970 til 1977, mens han skrev noveller han ikke fikk solgt, arbeidet han i reklamebransjen. En skeptiker må ha lov å si at reklame og så kan bedømmes som en forretning med å selge bløff. Om du en kveld spaserer i Central Park og møter et kobbel ville hunder, så vil du tenke på ulver i villmarken, deretter på varulver, og så har du ideen om at en flokk av dem lever midt i byen. Du skriver som i feber, og du selger "THE WOLFEN". Du har slått gjennom, og du er blitt en bestselgerforfatter av grøsserhistorier.

Boken kan gjerne være en bløff presentert som fakta. Er Strieber i stand til å opptre slik? Selv om han beskriver seg selv som en ærlig mann, og som har bestått en løgn detektortest, så er han ikke fri for mistanke. F.eks., da han ble intervjuet av Douglas Winter beskrev han med pomp og prakt sin tilstedeværelse på universitetsområdet ved University of Texas i Austin i 1966, da skredderen Charles Whitman begynte å skyte på folk fra tårnet. Strieber befant seg ikke akkurat på universitetsplassen, han var der i skyggen av tårnet, og reddet sitt eget liv ved å gjemme seg bak en fylling i skyggen av tårnet. Han dukket opp først da han så den døde Whitman bli fraktet bort. På et punkt kan det virke som om Strieber nesten gir et hint om at hele greia er oppdiktet. I forbindelse med dr. Kleins tredje hypnose skriver Strieber: "Kanskje var jeg overbelastet.. eller der var en grense for hvor stor mengde med informasjon jeg var i stand til å huske. Eller kanskje... min underbevissthet.. akkurat da ikke hadde tid til å konstruere flere historier."

Sett på bakgrunn av de opplevelser som det fortelles om i boken må det reises spørsmål om Striebers sunnhetstilstand, slik det også gjøres i Striebers egen tenkning. Boken har et appendix av dr. Klein, en psykiater hvis kvalifikasjoner er udisutable. Han er direktør ved New York State Psychiatric Institute. Han skriver: "Jeg har undersøkt Whitley Strieber og funnet at han ikke lider av noen psykose. Han synes å ha tilpasset seg livet meget bra, på et høyt nivå av usikkerhet." En av dr. Kleins uttalelser

[illegible]

TIDSMESSIG UFOLOG

"Det er mitt første inntrykk at her er det noe som ikke stemmer; han ligner simpelthen ikke en typisk kontaktperson men snarere en byråkrat fra skattevesenet; Jeg kommer til å tenke på den franske filosof og forfatter Jean Paul Sartre, sittende mellom sine disipler på stamkafeen i Paris; Mellom datidens venstreradikalere og non-konformister satt filosofen selv, og lignet mest av alt på en bankbestyrer; Likevel var han en gigantisk intellektuell og politisk drivkraft" ---

Det er den svenske UFO-eksperten Håkan Blomqvist som skriver dette, etter at han fikk treffe Strieber under hans besøk i Sverige. "Kanskje er også den amerikanske forfatteren Whitley Strieber spregstoff, men på en annen måte", sier Blomqvist.

I oktober 1988 besøkte Strieber Sverige for å gjøre reklame for sin bok, som på svensk har fått tittelen "Närkontakt - en sann berättelse", utgitt av forlaget Forum. Blomqvist fikk en times audiens med ham på hotell Diplomat i Stockholm. Tilstede var også journalisten Clas Svahn fra Norrbottenskurien (også kjent i UFO-sammenheng), Inger Sjöholm-Larsson fra Forum og fotografen Leif Hallberg.

- Jeg har spolert min karriere som forfatter, sier Strieber. "Da jeg beynte å skrive "Communion" satt jeg med tårer i øynene og tenkte på hva som kom til å skje med min karriere - og det har også skjedd. Jeg er hånet og hatet i litt-rære kretser og blir behandlet med åpen forakt."

Blomqvist skriver at Strieber ganske enkelt fremstår som er ekstremt fantasi-full person, godt egnet til å skrive skrekromaner, men han er neppe et seri-øst og pålitelig vitne til en UFO-kontakt. Han synes å ha den samme type psyke som flere andre kontaktpersoner som Blomqvist har intervjuet, og som kommer med den ene fantastiske historien etter den andre. Det ligger meget nær å anta at UFO-skapningene er projeksjoner fra Striebers underbevissthet, slik som psykiateren Ernest H. Taves fremholder.

CSICOPs UFO-ekspert Philip Klass vier et helt kapittel til 'Communion' i sin seneste bok 'Abductions a dangerous game'. Han påpeker, ved siden av de psykologiske problemene, Striebers bakgrunn i en rekke okkulte grupper - et faktum Strieber selv åpent forteller om.

Det siste kapitlet i 'Communion' forteller en hel del om forfatterens eget verdensbilde. Om boken kan ha vært leseverdig så langt, møter man her et virvar av mystikk, okkultisme, symbolikk, esoterik, religion og myter. Strieber har sammenlignet sin kidnapp- ing med innvielsesriter i de gamle mysterieskolene: "Vi beveger oss fra dualismens endeløse kamp til triadens harmoni, og derfra til ørnens mysteri- um. Enhver av oss er potensielt et for- vandlet vesen, Guds venn, den fritt- svevende Fønix". Og: "... opplevelsen har sitt symbolske senter i tallet tre og den triangulære form."

Ut fra disse utsagn kan vi slutte at Strieber er okkultist og mystiker. Dette er selvsagt ikke grunn nok til å til å avvise hans påstander om UFO-kontakt, men det reduserer hans tro- verdighet.

>>>

FØLSOMME SIDER VED SAKEN?

Håkan Blomqvist forteller videre at ved et middagsselskap i Stockholm den 11. oktober kom en de tilstedeværende, Jan Fjellander, til å le av noe som Strieber sa. Det var tydeligvis et meget sårbart emne, og Strieber gav Fjellander en reprimande for dette. Senere unskyldte Strieber seg ved å påstå at han var meget ømtålig med hensyn til dette emnet. Et annet følsomt tema var etterretningsvesen. Strieber fortalte Blomqvist (som her måtte slå av båndspilleren) at han hadde gode venner i NSA - National Security Agency - som i hemmelighet hadde analysert Gulf Breeze-fotografiene (en nylig meget omtalt amerikansk kontaktberetning). Analytikerne fra NSA var meget mystifiserte over bildene, men regnet de ikke for å være falske. Men da Blomqvist senere bragte saken omkring Howard Menger (også en kjent kontaktperson) på bane, hvor Pentagon åpenbart hadde spilt en rolle, så det ut til at Strieber følte seg dårlig tilpass, og han ønsket ikke å diskutere emnet ytterligere.

"Communion" selger naturligvis utmerket. En regner med at den er solgt i minst seks millioner eksemplarer bare i USA. Og i Sverige hadde utgiverne etter kun et par dager solgt 8000 flere bøker enn det opprinnelige opplaget på 5000. Og så skjer det man måtte vente: Flere personer har nå henvendt seg til forlaget Forum og påstått at også de er blitt kidnappet av "vesener". Blomqvist påpeker ganske riktig at den psykologiske faren her ligger i at boken vil skape en snøball-effekt med ville påstander om UFO-kontakter, hvor enhver drøm eller hukommelsessvikt vil bli tolket som kontakt med romfolk.

KILDER: Sökaren nr 1/1989 -
Para-Nyt " 1/1989 -
AFU News Letter nr. 32, 1988.

Vedrørende Strieber og hypnose, se også: Robert A. Baker, 'The aliens among us, Hypnotic Regression revisited'. The Skeptical Inquirer, vol. 12,2 Winter 1978-88, s. 147-162.

NY BOK PA BEDDINGEN.....

Whitley Strieber er i gang med enda en UFO-bok. Her følger han opp med nye bisarre, psykiske opplevelser, f.eks. ulver med lysende øyne. Strieber er på vei til å bli en ny kultfigur i UFO-bevegelsen.

I AFU News Letter kan man lese om denne kommende begivenheten. Den første boken, 'Communion' er oversatt og utgitt i mange land. Det fortelles sågar at en hemmelig (!) utgave på russisk er underveis.

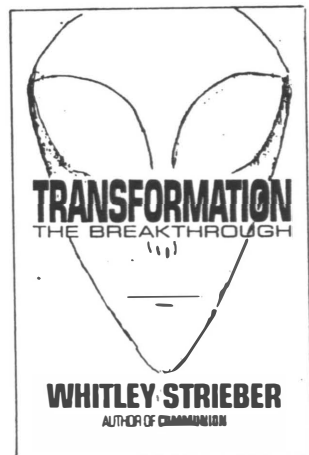
I USA er boken blitt til en film-utgave, som vil ramme kinolerretene en gang i løpet av dette året. (Når kommer boken på norsk?)

Til den før omtalte svenske journalisten Clas Svahn har Strieber uttalt:

"Det er mer og mer vanskelig for meg å skille virkeligheten fra det uvirkelige. Det har gjort meg mer oppmerksom på mine egne fortolkninger. F.eks. så medregner jeg ikke lenger opplevelser som begynte med at jeg ligger i sengen og sover. Jeg ønsker ikke å bli fanget i en fantasiverden. Det ville være farlig."

(Para-Nyt 1/89)

=====

Dette er forsiden til Striebers nye UFO-bok, som kanskje vil bli en like innbringende forretning som den første.

Noen vil kanskje mene at vi har spandert for mye spalteplass på denne Strieber-historien, som professor Paul Kurtz, leder for CSICOP, har omtalt som toppen av tøv. Grunnen til denne såvidt omfattende utredningen er at Strieber er på vei til å bli en ny kultfigur i den moderne, dekadente UFO-bevegelsen, og at akkurat denne materien i dag er svært i skuddet, ved siden av "channeling" ('kanalisering'), det å knytte kontakter med forlengst avdøde personer; fortrinnsvis så gamle at de opplysningene de gir ikke lar seg kontrollere.

Så får hver enkelt leser selv bedømme hva som er mest skremmende, Strieber eller hans kundekrets, UFO-vesenene eller bokens salgstall...

- Red

APROPÓS STRIEBER

I Borderline for mai 1988 skriver Bertil A.G. Schalin om våre blod-sugende slektninger: varulvene. Om Berhardt Hurwoods bok Vampires (1981) skriver BAGS dette:

"Hurwood har i sin Vampiries virkelig forsøkt å fastslå vampyrenes eksistens. Hans måte å gripe emnet an på er ikke uten humor, noe som gjør verket til en av de mer skapaktige kuriositeter jeg har sett. I de 13 kapitlene finner vi vampyrenes plassering i forskjellige myter; Dracula, kongen av Transsylvania (som har stått modell til Stokers berømte roman); vampyrer i nåtiden (ofte bestialske og lett forvirrede mennesker); vampyrenes fysiologi (hvordan de kan tenkes å være bygget opp - et ganske intrikat indre bør de jo ha - og hvordan du selv kan bli vampyr); hvordan man omgås vampyrer og deres angrep; vampyrer i film og litteratur. Om jeg ikke husker feil så er det Hurwood som fremsetter tesen om at vampyrisme kunne være en slags virussykdom, beslektet med rabies - skrekk for vann, driften til å bite osv.

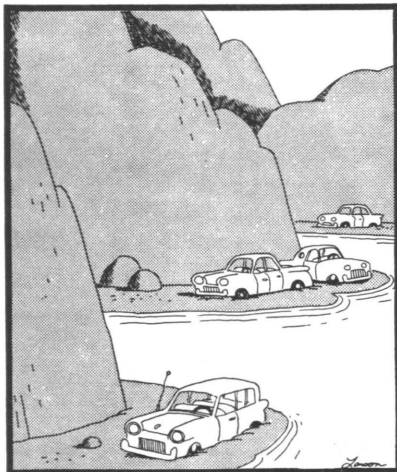
Vi kan når som helst få vite mer om disse serumsamlerne. Ifølge Hurwood er russerne nemlig i ferd med å skape en ny super-rase med biske tilbøyeligheter... (Den dekadente vestlige verden har jo allerede sine utsugere)"

Vil du vite mer om vampyrer, enten av alminnelig nysgjerrighet eller som kollega, henviser BAGS gavmildt til tre adresser:

- Children of the Night,
Box 8187,
Prairie Vill., Kansas 06608
- The Vampire Research Center
42-47 78th Street,
Elmhurst, New York 11373
- The Vampire Information Exchange
PO Box 47
- Hasbruck Heights, N.J. 07604

alle hjemmehørende i USA, Guds eget land. Sistnevnte adresse er på det nærmeste vampyrenes opplysningskontor.

(Para-Nyt nr. 1/89)

The fords of Norway

SATANISME

Satanisme er enda en høyt ettertraktet virksomhet i verden nå om dagen. Ifølge nyhetsreportasjer som siterer undersøkelser gjort av "eksperter", heter det at USA er under beleiring av en "satanisk konspirasjon", og at opp til 60.000 rituelle selvmord finner sted hvert år. Vitner og "overlevende" forteller om fryktinngytende ritualer, og kvinner sier de er blitt tvunget til å 'unnfange barn' som skal brukes til ofring, hele samfunn har vært paralyisert av rykter om planlagte kidnappinger, millioner av mennesker tror på varianter av satanisk folkløse, og implikasjonene er urovekkende.

Hva er det som foregår? Dette spørsmålet stilles av Western New York Skeptics i en løpeseddel som informerer om gruppens stillbilde-serie 'The Folklore of Satanism'.

Stillbilde-serien er ledsaget av et foredrag holdt av Phillips Stevens Jr. PhD, professor i antropologi ved SUNY, Buffalo og redaktør av New York Folklore, tidsskriftet til New York Folklore Society.

-oOo-

Western New York-skeptikerne kan i likhet med andre ha god grunn til å spørre : What's going on? Hva er det som foregår? Enda mange flere ville trolig ha reist dette spørsmålet, dersom de hadde fått forsvarlig informasjon om utviklingen. Men da må massemediene legge om sin nåværende politikk på området.

**HUSK
VEDLAGTE
GIRO**

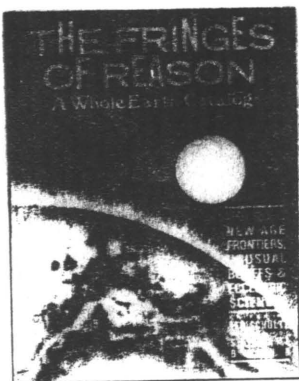
TREET SOM KUNNE HELBREDE

PEKING: - Et tre som ble gjenstand for tilbedelse fordi legende vann rant fra bladene er oppdaget i Peking. Dette ifølge avisen Peasant's Daily.

Det dreier seg om et 17 år gammelt nåle-tre i den kinesiske kystprovinsen Jiangsu; og treet har tiltrukket seg mer enn 40.000 mennesker som følge av dets egen-skaper. "Gudenes tre" ble til slutt hogd ned av politiet, som også avslørte mysteriet, skriver avisen.

Det het seg bl.a. at "vannet" fra treet hadde gjort at en lam kvinne kunne gå etter å ha drukket av det. Folk påsto også å ha sett 32 Buddhaer mellom grenene. Folk stimlet til i bil og til fots for å sikre seg en lykkelig fremtid og jage bort onde ånder. Man sto i kø i time-vis. Men så skulle det vise seg at det mirakuløse vannet ikke var annet enn urin fra millioner av insekter...

BØKER

**CHANNELING • PSYCHIC POWERS
CRYSTALS • BIGFOOT • UFOs
SHAMANISM • BRAIN MACHINES
REINCARNATION • CONSPIRACIES-
CULTS • SCIENTIFIC ANOMALIES
PROPHECY • DOWSING • ATLANTIS
ASTRAL PROJECTION • PERPETUAL
MOTION • SPONTANEOUS HUMAN
COMBUSTION • FLAT & HOLLOW
EARTH • ALIEN ABDUCTIONS**

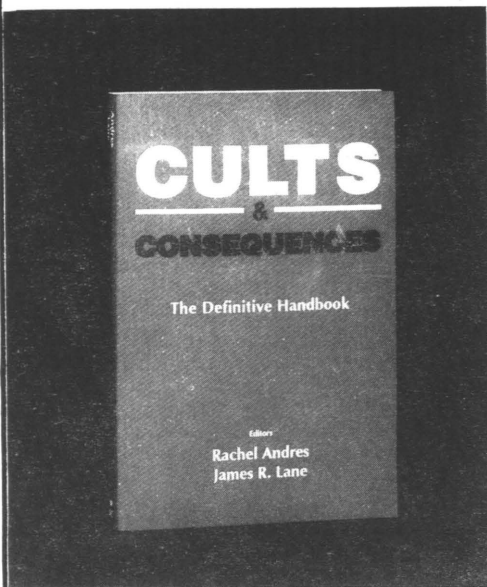
Dette er en omfattende oversikt over merkelige trosforestillinger og eksentrisk vitenskap. En pålitelig og autoritativ for alle som er interesserte i de kuriøse ideers store marked..

Boken sies å ta for seg alt fra tilsynelatende uforklarte fenomener til sinnets mysterier - fra det gåtefulle til underholdende bløffnummer. Den presenterer alle sider ved saken, fremstilt av 'eksperter' på de forskjellige områdene, fra sanne troende til hardnakkede skeptikere.

THE FRINGES OF REASON kan bestilles hos:
Whole Earth Catalog,
27 Gate Five Road, Sausalito,
CA 94965, USA.

Pris \$ 13.00

The Definitive Handbook

En samling av personlige erfaringer, forskning, analyser, referansestoff, som er uvurdering såvel for legfolk som profesjonister. Boken tar opp en rekke aktuelle spørsmål:

- * Hvorfor fortsetter sektene med å tiltrekke seg nye medlemmer?
- * Hva er de vanlige rekrutterings-teknikkene?
- * Våre barn har kuttet oss helt ut. Hva gjør vi?
- * Min ektefelle er i en sekt og har vårt barn i sin varetekt. Hvilke juridiske rettigheter har jeg?
- * Jeg har nettopp forlatt en kult, hvor kan jeg få hjelp?

CULTS & CONSEQUENCES kan bestilles hos:
Commission on Cults & Missionaries,
6505 Wilshire Boulevard, Los Angeles
CA 90048, USA.
Pris: \$ 14.95.

"NATURHELBREder MEDIABOLLES"

Den bærende historie på Ekstra Bladets forside den 27. november (1988) var en beretning om at en naturhelbreder skulle ha forgrepet seg på sine kvinnelige pasienter. Overskrift: "Vi skulle bolle med ham".

Det denne aktuelle healer har praktisert er hypnose tilbake i tiden, tilbake til tidligere liv. Men under denne dype avslappelsen har healeren så foreslått pasientene at man skulle kaste klutene. Avslutningen på reisen ble så et nåtidig gjennomført samleie.

En tidligere pasient og "reisefelle" har anmeldt healeren. Hun uttaler: "Etterpå kan man godt huske det, men det er likevel ufattelig, og det har skjedd på det tidspunkt hvor man har hatt 100% tillit til ham." Det fortelles videre at dette hadde pågått i flere måneder - med passende mellom rom, selvfølgelig!

Hvorfor det skjer noe først nå skrives det intet om, men tilsynelatende har andre kvinner vært utsatt for samme kur. Flere av dem har dessuten begavet healeren med penger til et prosjekt - et healingsenter. Men hvor er pengene blitt av?

Når man begir seg ut på terapi- og healermarkedet må man innstille seg på mer eller mindre eksotiske opplevelser. Det er blitt utbasunert adskillige ganger. Det er tale om et broget marked med velmenende og fuskere, oppriktig søkende healere samt adskillige fuskmakere.

Endelig har omtalte healer nå også opplevet noe eksotisk: Han er blitt "bollet" på intet mindre enn Ekstra Bladets forside!

SNOP FOR ANDSKASTRATER?

"Odin og Thor var romskipsvognmenn i Slagelse". Dette er overskriften til en artikkel i Ekspress nr. 6/88, et av de såkalte "myke pornoblad" som excellerer i "nakne sannheter".

Artikkelen, skrevet av Bjarne Castella, dreier seg om "Trelleborgenes ukjente fortid", en bok skrevet av Preben Hansson.

Det er Hanssons klare oppfatning at de gamle vikingborgene i virkeligheten har vært fundamenter for kjempe-messige paraboler og radaranlegg. Disse anleggene var opprinnelig blitt bygget for å kunne assistere alle de mange romskipene som svirret over Danmark for 4000 år siden.

Vikingborger? Tull og tøys! Nei, Trelleborg, Fyrkat og Aggersborg ble bygd av romvesener.

Artikkelen i Express har ikke mye tekst, men det kompenseres det for: en kjempeillustrasjon av Trelleborg, løstrevet fra den danske kulturarv, fritt svevende mellom universets stjerner.

KILDE: Para-Nyt nr. 1/1989.

Gamle Nyheter:

RUSSISK NEW AGE ALLEREDE 70 ÅR

Enda en bekreftelse på 'New Age' bare er oppsop fra historiens skraphaug, som Marx sa (eller var det Lenin?) Den new age-instilte foreningen Nytänkarna tilbyr i sitt høstprogram 1988 en reise til "Russland". Ikke særlig nytenkt, med tanke på at staten Russland opphørte å eksistere for ca. 70 år siden.

- JS

FORTYNNING I ARBEIDSMILJØET

I Svenska Dagbladet 17/7-88 foreslo homeopaten Birger Dalén at homeopatiens metoder burde innføres i bedriftshelsetjenesten. På denne måten trodde han at det høye sykdomsfraværet ville bringes ned. Den 22/7 svarte professor David Ingvar og påtalte at det hittil ikke har fremkommet noe som helst bevis for at homeopati skulle ha noen effekt. Samtidig uttrykte han sin uro over alternativmedisinutredningen, som han mente var "befolket med en hel del parlamentarikere som ikke har forstått hva rasjonell tenkning er, og enda mindre å vurdere verdien i vitenskapelige resonnement." -SOH

FOLKVETT, nr. 4/88.

DEN SOM SOVER LÆRER IKKE

Den amerikanske hær ansatte for et par år siden en gruppe bestående av 14 av landets fremste psykologer for å studere sk ukovensjonelle metoder til å forbedre den psykiske funksjonsevnen. Gruppens oppgave var ganske enkelt å besvare spørsmålet: Hvilke av disse metodene fungerer?

De metodene som fungerte var ifølge komiteen såkalt biofeedback. Noen timers trening holder til at man kan lære seg å øke hudtemperaturen i hendene. Med noen dagers trening kan man også lære seg å senke pulsen. Noen praktisk anvendelse for disse evnene er det dog ikke blitt gjort rede for.

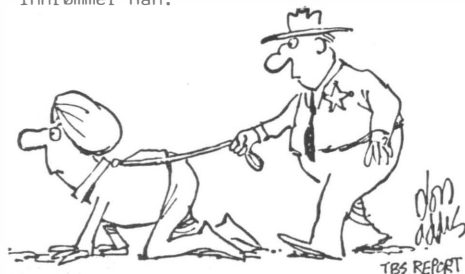
Innlæring under søvn fungerte betydelig dårligere. Visst kan forsøkspersoner lære seg en del fra en båndspiller som står på om natten, men det vil skje på bekostning av søvnen! Dette er konstatert ved at man har tatt EEG på forsøkspersonene. Jo mer man lærer seg i løpet av natten, desto mindre virkelig søvn får man.

De øvrige metoder som komiteen studerte ble forkastet. Dette gjelder også paranormale metoder.

- SOH

KILDER: Scientific American, august -88
Folkvett nr. 4/88.

Sheriff Kerry Ekker i Wayne County, Utah, har konsultert "seere" for å lede ham på sporet av et av Ted Bundys ofre. "Det er en lang prosess"..., innrømmer han.

St. Pete Times, 24. april 1989
Tampa Bay Skeptics Report nr. 1/89.

NY SKEPTIKERGRUPPE: MANITOBA SKEPTICS

Denne nye kanadiske gruppen ble dannet på sommeren 1988, og har allerede klart å markere seg både med interessante arrangementer og presseomtale. Man viser spesielt til en artikkel i avisen Manitoba Free Press, som bygger på et intervju med gruppens president, Bill Henry. Artikkelen gjør rede for gruppens målsettinger etc. Bill Henry er også blitt intervjuet tre ganger på radio og to ganger på TV. Blant gruppens øvrige innslag hittil kan nevnes avsløringen av at lederen for det lokale planetarium er en ivrig UFO-tilhenger.

Den nye gruppen har foreløpig ikke noe eget tidsskrift, men medlemskontingenten (\$15) inkluderer kollegenes - BC Skeptics' "Rational Enquirer".

KILDE: Rational Enquirer nr. 2/1988.

ET SISTE ØNSKE:

Tre menn ble av sin lege fortalt at de bare hadde noen uker igjen å leve, men han ville sørge for at hver av dem fikk oppfylt et siste ønske innen den tid.

Den første var en troende, og han bad om en privat demonstrasjon av Uri Geller. Den andre var en New Age'f, og han bad om en privat audiens hos Shirely MacLaine. Den tredje var en skeptiker, og han bad om å få konsultere en annen lege.

(Rocky Mountain Skeptic)

VEL ANVENDTE PENGER:

Mer enn 270.000 Elvis Presley-fans har ringt en 900 ganger og betalt 2 dollar for å lytte til et lydbånd som påstås å inneholde en samtale med rockekongen fire år etter hans død.

(Midwest Committee for Rational Inquiry)

"Mange åpne sinn burde vært lukket for reparasjon"

- Toledo Blade

VISST VIRKER DET!

Den kjente healeren fra New Zealand, Ola Williams' seneste triumf er å ha kurert en forkjølet humle. Healeren skriver i 'Psychic Gazette' at hun fant at humla "led av forkjølelse", etter å ha tilbragt natten ute på den kalde plenen.

"Jeg tok ham inn og gav ham healing, og jeg la ham så på en liten klut i en liten eske sammen med litt honning og to blomster, hvor han tok plass etter å ha spist litt av honningen."

"Etter dette satte jeg ham på en lun flekk i morgensolen, og en liten stund senere var han på farten. Jeg syntes det var gripende å se hvordan han reagerte på healingen", sier hun.

Så du ser at det fungerer.

(New Zealand Skeptics)

[Men det låter jo helt Ola ----- Red.]

*"En filosof er en blind mann i et mørkt rom, som leter etter en svart katt som ikke er der - -
En teolog er mannen som finner den .."*

- H L Mencken

TVILSOM VELFERD:

NORSKE OFFISERER FAR VELFERDS-PERMISSJONER VED KVASITERAPI

Norges offisersforbunds "Lokal-kontakt" nr. 4, april 1989, har en interessant oversikt over permisjonsordninger, fødsels-, omsorg- og velferdspermisjoner generelt. Til sistnevnte kategori hører akupunktur, fotsoneterapi og kiropraktikk, som alle tre gir rett til permisjon i to uker. Man kan bl.a. lese følgende:

"Tjenestefri med lønn for behandling med fotsoneterapi m.v.
Velferdspermisjon for å gå til behandling som er ordinert av lege eller tannlege gis etter bestemmelsens § 10 pkt. 12. Tjenestemenn kan nå gis tjenestefri etter samme bestemmelse for å få behandling med fotsoneterapi,

kiropraktikk m.v. som ikke er ordinert av lege. Fraværet må legitimeres ved egenmelding og ved attestasjon av den som foretar behandlingen.

Regelen i Statens personalhåndbok pkt. 251.01-3 om korttidsfravær ved tannlege- eller legebehandling nyttes også når det gjelder korttidsfravær ved behandling med fotsoneterapi, akupunktur, kiropraktikk m.v., som ikke er ordinert av lege.

Det kan tilføyes at astrologi, healing eller psykisk kirurgi ikke er nevnt i oversikten.

— Red.

OG "HELSEKOST"

Lesere i Trondheims-området vil være kjent med Ekstrabladet, en avis med annonser etc. som distribueres til husstandene.

Noen vil sikkert ha lagt merke til at dette organet gjerne inneholder en god del annonser for såkalt "helsekost", og ofte er det én og samme butikk som går igjen i disse annonsene.

I denne forbindelse kan vi nå avsløre en liten 'hemmelighet' - det er i alle fall grunn til å tro at forholdet ikke er alminnelig kjent.

Det viser seg nemlig at Ekstrabladets redaktør, muligens også andre tilknyttet bladet, har sterke interesser i angjeldende helsekostbutikk; det kan være snakk om innehavere.

I Ekstrabladet, uke 37, figurerer en liten 'nyhetsmelding' med tittelen: "Er blodtrykket høyt bør du spise fisk." Ikke så dumt i og for seg, men så viser det seg at det er ekstra seléninntak den usignerte notisen ønsker å fremheve velsignelsen av. Bladets redaktør/ "helsekost"-selger er sikkert godt innforstått med selén-debatten i Adresse-avisen, hvor det ble godtgjort at ekstra selén-inntak er overflødig og at dette stoffet er giftig i større doser.

Så ingen bør her etter forbause seg over kvasimedisinsk propaganda i Ekstrabladet.

- Red.

HARE KRISHNA

FREMGANGSRIK UNGDOMSRELIGION

Sektvesenet blomstrer omkapp med pseudovitenskap. I Bergen Arbeiderblads "Påske-Ekstra" bringes på en rekke helsider en reportasje om bl.a. sekter, losjer og svart magi i Bergen. Blant medlemmene finner man kunstnere, musikere, universitetsfolk, datakonsulenter og leger. Vi skal ikke komme nærmere inn på dette her og nå, men det kan være interessant med noen smakebiter fra en av de mest fremgangsrike ungdomsreligionene i Vesten, Hare Krishna-bevegelsen.

OM DE SMÅ VITENSKAPSMENNENE

* Moderne vitenskapsmenn og astronomer forsøker å forklare den kosmiske situasjonen og universets umåtelighet, og en del av dem tror at alle de glitrende stjernene er ulike soler. Bhagavad-gita forklarer imidlertid at alle disse stjernene (naksatras) ligner månen, da de reflekterer solskinet. De er ingen selvlysende himmellegemer.

OM EN HODETRANSPLANTASJON

* Bhrgu Muni, en stor tilhenger av Daksa, fikk skjegget på det geitehodet som erstattet Daksas hode. Utskiftingen av Daksas hode viser at den moderne oppfatningen av at hjernesubstansen er årsaken til alle intelligente handlinger ikke gjelder. Daksas hjernesubstans og geitens er helt ulike, men Daksa fortsatte likevel å handle som seg selv, på tross av at hans hode var erstattet av et geitehode. Daksa var like intelligent som han hadde vært før hans hode ble byttet ut med geitehodet.....

OM SELSOMME PLIKTER

* Sati hevder at en person som spotter en stor personlighet er den laveste av alle skapninger:
- Om mulig burde hun ha skåret av Daksas tunge, ettersom han spottet Herren Siva. Ettersom Herren Siva er religionens beskytter, bør med andre ord en person som spotter ham drepes umiddelbart, og etter at man har drept en slik person bør man overgi sitt eget liv. Dette er den rette fremgangsmåten, men ettersom Daksa var hennes far besluttet Sati seg til ikke å drepe ham, men i stedet ta sitt eget liv for å betale for den store synd hun hadde begått ved å høre Herren Siva bli spottet.

Det råd som Srimad-Bhagavatam her gir er at man ikke bør tolerere at en person spotter eller forulemper en autoritet eller dennes aktiviteter, og dette må koste hva det koste vil..

OM ENKEBRENNING

* En hengiven hustru, som ifølge åpenbar-elsesskriftene er den ekte mannens bedre halvdel rettferdiges ved å gå frivillig i døden sammen med sin mann hvis hun savner avkom. Angående Dronaccaryas hustru underkastet hun seg ikke denne prøven, fordi hun hadde sin sønn, som fikk erstatte hennes ektemann.

OM KVINNENS NATUR

* For å tjene sine egne interesser behandler kvinner menn som om de skulle være meget glade i dem, men ingen er egentlig glade i dem. Kvinner formodes å være meget fromme, men i egeninteresse kan de drepe til og med sine egne make, sønner eller brødre, eller sørge for at de blir drept av andre. Kvinner må beskyttes av menn; en kvinne bør bli tatt hånd om av sin far i barndommen, av sin ektemann i ungdommen og av sine voksne sønner i alderdommen. Dette er en befaling fra Manu, som sier at kvinner ikke på noe stadium bør gis uavhengighet. Kvinner må tas hånd om, slik at de ikke får frihet til å manifestere sin av naturen grovt selviske tendens.

Dette er bare et lite utplukk av et mer omfattende materiale sendt oss av Pertti Suorsa, Sverige. I tidsskriftet 'Krishnas Värld' finner man dessuten en artikkelserie om den "store veferdsbløffen", som lovpriser den ayur-vediske 'legekunsten'. Hodetransplantasjonen har kanskje fremtiden for seg? - Red.

SVARBREV FRA FORBRUKER OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENTET

SOM TIDLIGERE OMTALT HAR NIVFO RETTET HENVENDERLER TIL FLERE DEPARTEMENTER, SAMT HELSEDIREKTORATET OG LEGEFORENINGEN VEDRØRENDE UTBREDELSEN AV KVASIMEDISIN, FOR Å HØRE HVORDAN DISSE INSTANSENE SER PÅ SAKEN. HER ER SVARET FRA FORBRUKER OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENTET.

"Innledningsvis gjør vi oppmerksom på at det faller utenfor departementets myndighetsområde å uttale seg om spørsmål som springer ut av striden mellom skolemedisinen og naturmedisinen eller alternative behandlingsformer.

Når dette er sagt kan vi opplyse at henvendelser til Forbrukerombudet vedrørende reklame som inneholder påstander om bedret helse, lindring av sykdommer o.l., enten ved hjelp av behandling eller produkter, som regel rammes av kvaksalverloven eller legemiddelloven og derfor oversendes Helsedirektoratet for behandling.

Markedsføringsmaterieell som inneholder mer generelle påstander om bedret form og påstander om fysiologiske effekter som ikke rammes av kvaksalverloven eller legemiddelloven, behandles etter Markedsføringslovens §§ 1 og 2. Mer konkrete produkt- eller behandlingspåstander av annen art enn de som rammes av ovennevnte lovgivning vil kreve dokumantasjon. På dette området betyr det som regel uhildede, anerkjente vitenskapelige undersøkelser.

Når det gjelder spørsmålet av mer forbrukerpolitisk karakter, ser departementet gjerne at allmenhetens kunnskapsnivå om helse øker slik at den enkelte blir mer selvhjulpent."

Brevet er undertegnet av ekspedisjonssjef Gerd Sættness, og parafert av konsulent Heidi Lohne.

KOMMENTARER:

Det er egentlig bare siste avsnitt av brevet som retter seg direkte mot det grunnleggende spørsmål i NIVFOs henvendelse, og uttalelsen er ganske interessant. Det mest aktuelle av alle spørsmål i saken står dermed stadig åpent: - HVEM skal opplyse allmenheten?

HELSEDIREKTORATET

Helsedirektoratet har har gitt et foreløbig svar, i påvente av at "Akupunkturkomiteen" skal avslutte sitt arbeide.

DEN NORSKE LÆGEFORENING.

Denne har ikke kommet med noe formelt svar på NIVFOs brev, men i foreningens tidsskrift har det vært flere innlegg fra medlemmer som tar opp spørsmålet om en mer aktiv innsats fra foreningens side når det gjelder oppblomstringen av kvasimedisin.

I sitt tidsskrift nr. 12/89 svarer Den Norske Lægeforening på disse innleggene.

Se neste side >>>>>>>

MARK PLUMMER SLUTTER SOM DIREKTØR I CSICOP

Mark Plummer fra Melbourne, Australia, er en kjent person innen den globale 'skeptikerbevegelsen'. Han grunnla den fremgangsrike organisasjonen Australian Skeptics og var lenge leder av denne.

For noen år siden dro han til USA og ble der tilsatt som executive director for CSICOP. Mark Plummer, som er jurist og journalist, har gjort en enorm innsats i CSICOP. Ved siden av den daglige ledelse har han reist omkring i USA og en lang rekke andre land, for å ta seg av og bistå med arrangementer, veilede andre grupper osv.

Det at han nå legger ned sitt verv som daglig leder betyr på ingen måte at han trekker seg tilbake fra barrikadene; han skal fortsette i CSICOP som før, bare med andre oppgaver.

Ifølge brev vi har mottatt fra CSICOP er det Barry Karr, tidligere informasjonssjef, som nå har overtatt etter Mark Plummer.

- Red.

Forts. fra forrige side

"HELSEHUMBUG OG LÆGEFORENINGEN"

Svaret innleder med å vise til leserinnlegg av Kåre Håvard Torp, Carl Ditlef Jacobsen og K. Stenødegård.

Videre lyder svaret som følger:

"Den norske lægeforening har lenge vært opptatt av problemet omkring alternativ medisin og har registrert at det synes å være økende. I alle sammenhenger hvor det er naturlig, forsøker Lægeforeningen å advare mot farene ved en ukritisk holdning til alternativ medisin og å oppfordre pasienter til å søke lege først for å unngå at verdifull tid går tapt ved alvorlige, kurerbare sykdommer. Lægeforeningen er imidlertid av den oppfatning at det er hensiktsløst å føre en kamp mot alternativ medisin gjennom polemikk i media og/eller angrep på dem som er tilhengere av alternativ medisin. Isteden forsøker Lægeforeningen - innenfor sine rammer - å motivere til "aktiv motinformasjon" om den vitenskapelige medisins muligheter og behandlingstilbud. Dette gjøres i noen grad ved å korrigere eller få korrigert direkte feilaktige påstander i pressen, men først og fremst gjennom å oppmuntre medlemmene til å ta sine informasjonsoppgaver vis-à-vis pasientene alvorlig og til å bidra aktivt på helseopplysningsområdet. Gjennom kursvirksomhet forsøker vi også å skolere våre medlemmer til dette. Etter Lægeforeningens mening er dette den beste - og på lang sikt kanskje den eneste - måten å redusere omfanget av alternative behandlingsformer på. At det fortsatt gjenstår svært meget på dette området, kan vi sikkert være enige om. Lægeforeningen gjør imidlertid det den kan."

Brevet er undertegnet av
generalsekretær Bengt-Lasse Lund.

VÆR
VENNLIG Å FORNYE
ABONNEMENTET
I GOD TID !
DET SPARER TID OG PENGER

HILSEN
RED.

KOMMENTARER

Lægeforeningens svar er positivt for så vidt som det angår selve oppmerksomheten på problemet, og nødvendigheten av mottiltak. Det diskutabile punkt er fremgangsmåtene; hvilken igjen vil si sakens kjerne!

Også flere av verdens skeptikerorganisasjoner har fremholdt at det er "bedre å opplyse enn å debunkne", men ingen av disse organisasjonene mener at det her er tale om et enten eller; det er avgjort et både og. Denne saken har to sider:

A) Alle som gjennom en årrekke har hatt anledning til å følge utviklingen på området må ha sett at de fremgangsmåter som f.eks. CSICOP anvender har gitt resultater, tildels meget betydelige. Man ville aldri kunne oppnådd noe tilnærmet ved å avstå fra "direkte angrep" og organisert, systematisk oppfølgelse av konkrete saker. Vi vet at det finnes et imponerende antall eksempler på dette.

B) Et annet og særdeles aktuelt spørsmål er imidlertid hvilke saker og situasjoner man bør reagere på, og hvordan.

Det Lægeforeningen etter vår oppfatning bl.a. burde gjøre, var å opprette et utvalg eller en gruppe etter modell av de som finnes i andre land *) til å ta seg av saken, slik at man kunne få en systematisert, målrettet innsats fra faglig hold. Gruppen kunne starte med å studere tilsvarende gruppers materiale og erfaringer, og så utarbeide retningslinjer for egen virksomhet.

Siden opprettelsen av CSICOP i 1976, har all erfaring vist at pseudovitenskapene vil dukke opp på forskjellige steder og blomstre, dersom de ikke blir utfordret. De tiltak som Lægeforeningen nevner er utmerkede, men ikke tilstrekkelige. Dog er det riktig at uheldige fremgangsmåter kan gjøre galt verre. Men nettopp derfor er det maktpåliggende å diskutere metodene, i stedet for å tro at det hele er hensiktsløst. Konferanser, seminarer etc. betyr presseomtale, som igjen betyr informasjon til publikum. Mangel på slike tiltak gjør at pseudo-"vitenskapene" stadig vil være på offensiven, noe som bidrar til å vanskeliggjøre et opplysningsarbeide.

- Red.

*) F.eks. National Council against Healthfraud i USA.

Er det mulig å lære, eller under-
vise i kritisk tenkning? Kan denne
del av menneskelig intelligens læres?
Eller er denne type IQ noe på linje med
en persons kjønn, høyde og øyefarve,
slik mange synes å mene? Intellektual-
isme er bare elitisme dersom det siste
er riktig. Men hvis skeptisisme kan
læres, da vil skeptisisme og det menn-
eskelige fremskritt ha en sjanse.

Materialet tar for seg det universelle behovet hos studenter når det gjelder å utvikle ferdigheter i kritisk tenkning. Heftene er også gode hjelpemidler for enhver som ønsker å undervise, tale til grupper eller på annen måte opplyse publikum. De trekker opp effektive metoder for å utvikle et logisk opplegg til presentasjon av et emne, eller til å plukke fra hverandre styrken i argumentasjon basert på falske resonnerer.

Forfatternes mål er å forsyne studentene med verker på området strukturelt tenkning, som vil sette dem i stand til å gjenkjenne og å unngå vanlige fallgruver innen logikk."

KILDE: The Skeptic, nr. 5/1988.
Tidsskrift for North Texas Skeptics.
FORFATTER: Deborah A. Boak.

Kanskje dette kunne være noe også for norske studenter? Et bra alternativ til astrologi, scientologi etc...

Red.

I det populærvitenskapelige magasinet Illustrert Vitenskap nr. 8/1989 bringes en artikkel med tittelen "Derfor virker akupunktur". Artikkelen er ikke bare skrevet med total mangel på distanse til emnet, den inneholder omtrent alle de feil og misforståelser som finnes og som stadig verserer i de myter om akupunktur som enkelte ønsker å holde liv i.

Selv om det ikke er uvanlig å se slike ubekræftede påstander og til dels tilbakviste myter på trykk uten motforestillinger, er det heldigvis relativt sjelden at de som i dette tilfellet serveres som rene fakta - og til alt overmål i et blad for populærvitenskap.

Det som vitenskapelig sett bør
sies om akupunktur (se NIB nr. 2/89)
er overhodet ikke nevnt i artikkelen,
som i stedet fokuserer helt og hold-
ent på gamle forestillinger om
"krefter" etc., som det ikke finnes
grunnlag for å postulere eksistensen
av.

Illustrert Vitenskap drives helt og holdent på kommersiell basis, men navnet burde likevel forplikte en del.

En skulle tro at bladet har noen lesere med fornødne kunnskaper til å se hvor villedende denne artikkelen er. Men vil noen reagere med motinnlegg?

Det skal bli interessant å se.

-KS.

FLERE VEIER TIL GOD HELSE

IPE ROXO

Kreft, astma, revmatisme, gonoré, syfilis, Parkinsons sykdom ---
Heteste mirakelkur kan kurere alt
dette på mindre enn en måned!

Påstanden fremsettes i et følge-
skriv som du får med deg når du
kjøper "mirakelkuren" IPE ROXO i
butikken Hardangerfrukt A/S i
Trondheim. Salget går strykende..

Slik innleder Adresseavisen for
16. august i år sin omtale av det
ferskeste fremstøt på den medisinske
humbugens marked.

- Helt usedvanlig tøvette det hele,
men man kan vel knapt tenke seg en
gruppe som er lettere å utnytte i
profittøyemed enn nettopp kreft-
pasienter, sukker professor Steinar
Kvinnsland ved RiI. Han fortsetter
med å kommentere medisinenes under-
verden, og mener at det er omset-
ningsleddet som må ta det hele og
fulle moralske ansvaret for å vil-
lede og føre syke mennesker bak
lyset. Han kan ikke forstå at man
reagerer rasende på å bli svindlet
en kleshandel, når det er aksept-
abelt å lure folk i en livstru-
ende helsesituasjon.

I henhold til følgeskrivet er
IPE ROXO barken av en tropevekst i
Sør-Amerika, som for 25 år siden
ble gitt til en kreftsyk og døds-
dømt liten pike av medisinneren i
en indianerstamme. Innen en måned
var barnet kurert.

Middelet selges i esker med 90
små kapsler barkemel til kr. 146,,
og som te til kr. 110,- pr. pakke.

- Det er mulig at dette ikke er
det merkeligste preparat vi har fått
forelagt oss i det siste, men det
ligner veldig, sier kontorsjef Per
Broch hos Fylkeslegen i Sør-Trøndelag.
Broch kan opplyse at det akkurat nå
er flere preparater som flyter rundt
i kvakksalveriets grensesone enn
noensinne.

Broch anser det som umulig for kon-
toret å fylle rollen som kontroll-

instans og holde orden på likt og
ulikt som fallbys.

- Lovgivningen for ymse uklare
helbredelsesmetoder, Broch?

- Kvakksalverloven er noe gammelmodig
og rund. Vi har faktisk skrevet brev
til helsedirektøren ganske nylig der
vi ber om at ett av to skjer:

Enten må Fylkeslegens kontor få
ekstrapersonell til å være "politi"
og holde orden på preparater og
tjenester som fallbys på det "medi-
sinske" felt, eller så må kvakksalver-
loven endres slik at den harmonerer
med marked og utbud.

Journalisten spør om kontoret har
myndighet til å sette stopper for ut-
vekster man oppdager. Til det svarer
Broch nei, og at det er et av problemene
man sliter med. De kan bare anmelde
groteske tilfeller til politiet eller
rapportere til helsedirektøren.
[Altså det samme som NIVFO gjør, red.]

Ifølge Adresseavisens faksimile
lister leverandører, av IPE ROXO opp
ikke mindre enn 37 ulike lidelser som
preparatet vil kunne kurere.

TATT UT AV SALG

I samme avis for 18. august blir det
opplyst at Hardangerfrukt A/S har
sluttet å selge mirakelpillene IPE
ROXO. - Vi ønsker å bli sett på som
en seriøs forhandler av helsekost,
sier forretningsens innehaver.

VIL RYDDE OPP

Helsekostbransjens leverandørforening
er interessert i å rydde vekk de som
kynisk spekulerer i folks sykdom. År-
lig håver profittmakerne inn millioner
på å neglisjere regelverket. Det hev-
des at det spekuleres bevisst, og i
løpet av den tiden det tar før noen
håndhever regelverket har profittørene
gjort big business. Når et produkt
forbys kan de starte med noe annet
lukrativt, og slik holder mange det

det gående i årevis. Det er de lokale næringsmiddelkontrollørene som foretar den praktiske kontroll med helsekostprodukter.

SOLGT UNDER DISK

En helsekostforhandler Adresseavisen har vært i kontakt med innrømmet at IPE ROXO-kapslene ikke er godkjent for salg i Norge. Likevel hadde forretningen tatt dem inn og "solgte dem under disk" til folk som seriøst spurte etter dem eller som hadde henvisning fra homøopat om at de trengte dem. Pilleeskene befant seg lett synlig i en av butikkens hyller bak disken. Prisen var kr. 148,50. Ekspeditøren solgte også velvillig en boks kapsler til avisens medarbeider. Og pillene selges fortsatt ifølge Adresseavisen, men "forbrukeropplysningen" som følger med er utkommet i ny og temmelig moderert språkdrakt.

"Det er et paradoks at f eks krydder som importeres gjennomgår de strengeste kontroller, mens produkter som selges som legemidler ikke gjør det; ingen vet hva f eks denne teen kan inneholde, sier lege Harald Torske og kontorsjef Per Broch ved Fylkeslegens kontor -

- Det er skremmende at et i utgangspunktet seriøst firma som Hardangerfrukt A/S reklamerer for et slikt produkt som dette. Det gjenstår for produsenten å legge frem beviser på at dette middelet virker mot alle sykdommer det hevdes å kunne helbrede. Uten beviser for at det virker, er reklamen i strid med markedsføringsloven.

Det sier avdelingsdirektør i Helsedirektoratet, Jørgen Jonsbu. Han sier videre at dette er noe av det groveste han har sett av reklame.

SKOG AV PRODUKTER

Enorme vekttap med konjakkrot, brennesledragerer og te med blodrensende effekt, te mot Parkinsons sykdom, astma og revmatisme. Piller mot typiske lidelser for eldre menn. Mot syfilis, sulkersyke, leukemi og andre kreftformer.

Dagens helsekostforretninger synes å være på vei mot å bli de reneste medicinaldepoter.

En jungel av kapsler, piller, tesorter, pakkelløsninger og kurer for og imot det meste synes å være tilgjengelig.

Adresseavisens medarbeider gikk inn i en "helsekostbutikk" og ønsket seg et "universalmiddel - noe mot gikt, astma, revmatisme, hud- og kjønnsykdommer. Det var ikke noe problem:

- Nei, vi er utsolgt for noe mot gikt. Men hvitløk skal jo være bra mot astma. Konversasjonen mellom helseprofeten og journalisten fortsetter:

- Hva med IPE ROXO som det sto om i avisen i dag?

- Hva for noe? Det har jeg ikke lest.

- Det er et universalmiddel som hjelper mot det meste (journalisten ramser opp).

Ekspeditøren henter en sterilt utseende pappboks med påskriften "Lapachote" og forkynner at denne inneholder det samme som ovennevnte middel, og hjelper mot de nevnte lidelser.

- Men hvem er produsent, hva inneholder boksen og hvor kommer produktet fra?

- Det vet jeg ikke, vi har nettopp fått den.

Adresseavisen kjøpte boksen til den nette som av 59 kroner, og en rask sjekk med flere 'helsekostbutikker', samt importøren, viste at ingen har hørt om eller sett sann type te før.

Hos fylkeslegen vakte den anonyme boksen oppsikt og forkynnelser om at innholdet minnet om oppsop fra gulvet i et vedskjul. Ingen oversikt over urter kunne fortelle hva Lapacho var for noe, og i Helsedirektoratet var man også ukjent med vidunderteen.

KILDE: Adresseavisen for 17.8.89.

Homøopatene på krigsstien

Det kryr av useriøse homøopater i Trondheim, ifølge Oddny Iversen og Thor Nilsen, to av byens mest erfarne homøopater. - Etter fem års utdanning, er det forferdelig å bli satt i samme bås som de useriøse praktikerne, sier Nilsen. Vidunderpillen IPE ROXO kaller han tull og tøys og det rene eventyrmiddelet.

"PILLER SVERTER HOMØOPATENES RYKTE"

DET SOM NÅ FØLGER ER KANSKJE IKKE MINDRE GROTESKT.....

De forbudte vidunderpillene IPE ROXO påkaller homøopatenes vrede, skriver Adresseavisen den 18. august. Enda verre blir det når enkelte helsekostforhandlere forteller at de selger pillene til folk som har med henvisning fra homøopater. To av byens mest erfarne homøopraktikere (legg merke til uttrykket - red.) Oddny Iversen og Thor Nilsen, mener at de som anbefaler det er useriøse folk som skitner til seriøse homøopaters anseelse. (Sic.!!)

Dette er sitert fra Adresseavisen.

- Som seriøs homøopraktiker med fem års utdannelse, er det forferdelig å bli tatt under samme kam som de useriøse praktikerne, sier Thor Nilsen. - Homøopater skal kun anbefale kontrollerte homøopatiske midler som selges gjennom apotek, sier han. De to forteller at de er 'utdannet' ved Arcanum-skolen i Sverige, og at de har jobbet så mye og så lenge for å bli anerkjent som en seriøs yrkesgruppe. Avisen spør dessverre ikke: anerkjent av HVEM.

Men på ett punkt har de to homøopatene rett. De retter nemlig et kraftig skyts mot myndighetene, som ennå ikke har funnet en erstatning til kvakksalverloven. Ifølge den kan alle straffede personer som har vært norske statsborgere minimum i ti år, ta imot og behandle pasienter - og f.eks. kalle seg homøopater.

"DRIVER IKKE LEGEBEHANDLING"

De to understreker at de ikke har lov til å behandle hverken kreft, sukkersyke eller slike sykdommer som IPE ROXO sies å kurere "på få uker". Stoffet finnes heller ikke i den homøopatiske farmasi, skriver avisen, og de to homøopatene understreker at de kun bruker midler som er anbefalt av homøopatens grunnlegger Samuel Hahnemann.

- Jeg sikker på at nær halvparten av det butikkene selger er opplysningspliktige varer. Preparatene som ikke er merket med innholdsdeklarasjon og doseringsmengde er ulovlig å omsette, sier Nilsen.

"IKKE PRØV IPE ROXO!"

- Jeg vil advare folk mot å prøve det såkalte "mirakelmiddelet" IPE ROXO. Jeg har selv prøvd det og jeg sitter igjen med flere plager enn de jeg hadde tidligere. Dette sier en kvinne fra Aure som vil være anonym, til avisen. Hun har i flere år vært plaget av urinsveisinfeksjoner, allergi og muskelsmerter. Hun fikk høre om IPE ROXO, forsøkte det og ble verre. Tidligere hadde hun hatt blærekatarr ca. en gang i måneden og fått kur hos legen. Etter at hun begynte med denne teen, fikk hun en ny blærekatarr. Denne gangen måtte det to kurer til for å ta knekken på den. Det har hun aldri opplevd hverken før eller senere. Også allergien lot til å forverre seg av teen. Hun sier at hun dessuten ble uvel og mistet matlysten. - Hold dere til legens medisiner, råder kvinnen fra Aure.

STRUTSEPOLITIKK I "HELSEKOST"

Leder i Helsekostbransjens Detaljistforbund (H D) John Holden, mener at myndighetene driver strutsepolitikk i forhold til omsetning av 'helsekost'-produkter. De opererer kun med begrepene mat, som sorterer under næringsmiddeltilsynet, eller medisiner, som er Helsedirektoratets bord. Holden sier videre at produkter som hører med under begrepet naturmidler har myndighetene lukket øynene for i flere år. De ville tilstandene på 'helsekost'-markedet er noe både helsekostfaghandelen og myndighetene er interessert i å rydde opp i. Men HD mener at helsemyndighetene har sviktet i dette arbeidet. Allerede i 1985 kom en rapport utarbeidet av Nordisk Ministerråds permanente utvalg for Næringsmiddelspørsmål (PNUN). En arbeidsgruppe nedsatt av Helsedirektoratet vurderte hvordan rapporten skulle settes ut i livet i Norge. Innstilling med forslag til nytt regelverk, samt tilpasning til det nordiske regelverk ble levert i 1986.

- Men etter en kort og ufullstendig høringsrunde ble rapporten lagt i en skuff, og den norske strutsepolitikken fortsetter som før, sier Holden. Nå ønsker HD å få opprettet et eget regis-

ter for naturmidler. - Folk har for-
lengst tatt saken i egne hender.
Naturmidler smugles inn i Norge, for
mange midler som i dag ikke er fri-
gitt for salg i Norge, kan kjøpes
fritt over disk rett over grensen.
Dette har kommet så langt at uansett
hvor mye myndighetene anstrenger seg,
vil de aldri klare å stanse denne
smuglingen, sier Holden.

Han sier at 'helsekost'-bransjen
mer enn gjerne samarbeider med mynd-
ighetene, men det forutsettes mer
kunnskap og kreativitet fra det
offentliges side enn det som hittil
har kommet frem.

KILDE: Adresseavisen for 19.8.89.

KOMMENTARER:

Disse avisoppslagene trenger nok
ikke mange kommentarene. De som har
fulgt med vil vite at NIVFO og de
øvrige av verdens organisasjoner mot
moderne overtro og helsehumbug har
trukket disse tingene frem i lyset
gjennom flere år.

Vi har dessuten rettet søkelyset på
spørsmålet om opplysningsarbeide
overfor publikum, en side ved saken
som avisen ikke nevner. Avisopp-
slagene nevner heller ikke noe som
går i retning av de "seriøse" homøo-
patenes virksomhet.

Enda et viktig spørsmål er hvorfor
det ikke skal stilles krav til
dokumentasjon for påstått effekt av
behandling, når det gjelder denne
virksomheten.

I det minste synes disse avisopp-
slagene å underbygge 'skeptikernes'
påstand om at såvel lovgivning som
folkeopplysning er for dårlig på
helsehumbugens område. Dette viser
i sin tur behovet for organisert og
systematisert 'press' på myndig-
hetene også på dette felt; og det er
kanskje egentlig her den alvorligste
svikten ligger, så lenge situasjonen
er som den er.

Se NIVFO-Bulletin nr. 2/89.

Red.

KRYPTOZOOLOGI:

UNDERLIG SJØUHYRE PÅ SMØLA

Dette er overskriften på en beretning i
Adresseavisen for 26. august i år.

Det fortelles om et 500 kilo 'stort'
"uhyre" som lå på en holme utenfor
Vest-Smøla, og som satte grått hår i
hodet på forskerne. - Jeg aner ikke hva
det kan være, sier ingeniør Karl Johan
Tellnes ved Havforskningsinstituttet i
Bergen til Adresseavisen.

Skapningen lignet etter sigende litt på
en isbjørn. Den har den samme hvite
pelsen, men er litt mer raggete. Hodet
på dyret er helt svart. Det er 2,5 meter
langt og noe over en meter bredt.

Skapningen har ligget på den ubebodde
holmen i over to år. Smølaværingene har
trodd at det måtte være en del av en
hval og regnet med at det ville gå i
oppløsning etter hvert. Det har ikke
skjedd. Det var først da Karl Johan
Tellnes tok dyret i øyesyn at folk fikk
beskjed om at det ikke dreide seg om et
hvalkadaver.

- Dyret tilhører ikke noen av de artene
hval vi kjenner. På det feltet er jeg
sikker i min sak, sier Tellnes. - Sant
å si er jeg usikker på om det dreier
seg om et sjødyr.

IKKE STANK

Tellnes sier at det ikke er noen stank
fra dyret. - Det eneste jeg kjente var
en svak lukt av spekk når jeg bøyde
meg ned over dyret. Tellnes sier at det
er mange trekk ved dette dyret han ikke
har noen forklaring på.

Hva kan det så være? Endelig et hånd-
fast bevis for kryptozoologien? Noe
fra verdensrommet?

Naturvernkonsulenten i Møre og Romsdal,
Alf Ottar Folkestad, er i motsetning
til Tellnes sikker på at det dreier seg
om en hval, eller restene av den. Og
smølaværingene var heller ikke på
jordet da de hele tiden mente dette.

Det skulle nemlig vise seg at nettopp
det var den riktige forklaringen på
"mysteriet"!

Humbug-medisin eller skolemedisin?

AV OVERLEGE DR. MED. CARL DITLEF JACOBSEN

Helsemessen på Sjølyst var igjen en merkelig blanding av seriøs medisin og en masse humbug. Her ble de mange interesserte publikummere helt forvirret: Skulle de velge magnetfelt, urter, homøopati, silicea, qinseng eller heller stole på hva deres lege/sykehus hadde fortalt dem?

Hvorfor bruker jeg betegnelsen humbug?

La oss ta utgangspunkt i hvordan skolemedisinen arbeider:

1) Det første er en observasjon og beskrivelse av en mulig sykkelig tilstand. Kjenner vi den fra før? Kan vi hente informasjon om den fra litteraturen?

2) Hva er sykdommens årsak? Ofte kan vi ikke svare på dette, og da blir neste spørsmål:

3) Hvordan har sykdommen oppstått? Studier av de første aids-tilfellene fortalte forskerne at man sto overfor en sykdom som ødela kroppens naturlige motstandskraft mot infeksjoner, og at det måtte dreie seg om smitte i forbindelse med analsex. Disse observasjoner krevde ikke så mye mer enn sunn logisk sans og evne til å trekke naturlige konklusjoner. Den videre forskning krevde mer avansert utstyr:

4) Mikroskopiske og laboratoriemessige undersøkelser av sykt vev og blod fra pasienter - faktisk en kartlegging av alle pasientens organsystemer. Hvor sitter sykdommen i kroppen? Hvilke og-ner er skadet?

5) Samtlige av disse undersøkelser forteller oss hvilken gruppe av sykdommer lidelsen tilhører. Er det en infeksjon, en kreftform eller en revmatisk sykdom? Fortsatt er det kanskje vanskelig å sette fingeren på en enkelt årsak, og vi kan kanskje ende opp med å tro at det foreligger kompliserte årsaksforhold, hvor kanskje arvelig disposisjon

sammen med usunn livsstil og mulig virusinfeksjon er de viktigste faktorene. I eksemplet med aids vet vi i dag at det er et bestemt virus 'kanskje to?', som er den egentlige årsak.

6) Allerede lenge før vi kjenner til de grunnleggende mekanismer bak sykdomsutviklingen er vi tvunget til å prøve å behandle pasientene så godt det lar seg gjøre - faktisk prøve og feile i mange tilfeller.

Etter hvert får vi en viss erfaring med hvilke behandlinger som synes å være best. La oss si at medikamentet A synes å virke bra. Før vi kan begynne å bruke dette konsekvent på alle må vi vite følgende:

7) Utprøving av et nytt legemiddel er en meget komplisert sak. I samarbeid med et legemiddelfirma legger vi opp til en testperiode hvor vi sammenligner midlet A med et helt uvirksomt stoff (placebo-preparat). På forhånd er midlet A blitt grundig testet med hensyn til renhet, risiko, virkning på dyr osv. Hverken lege eller pasient vet nå hvilket middel pasienten får (blindstudie). Det blir registrert virkning, slik pasienten selv føler det, i tillegg til objektivt registrerbar virkning (f.eks. ved laboratorieprøver eller røntgenundersøkelse) og eventuelle bivirkninger av midlene. Ved nesten samtlige slike utprøvinger av medikamenter oppdager vi at noen pasienter mener at det uvirksomme placebo-stoffet har hjulpet dem godt!

Tolkningen av en slik studie kan være meget vanskelig:

8) Behandle eller ikke behandle? Vil sykdommen gå over av seg selv uten behandling? Hva er risikoen ved en medisinsk behandling, sammenlignet med risikoen uten behandling? Hva koster behandlingen samfunnet? Vil behandlingen angripe sykdommens årsak, eller virker behandlingen bare lindrende, modererende?

9) Med økende erfaring med sykdommen kommer det en ny erkjennelse til samt forskningsresultater fra andre land. Mange nye spørsmål dukker opp: Hvordan stille diagnosen mest mulig nøyaktig? Har vi nøyaktige kriterier for å stille denne diagnosen? Er sykdommen kanskje bare en spesiell forløpsform av en tidligere kjent sykdom?

10) Det kommer forslag om enda bedre behandling, noe som igjen må prøves ut på en slik måte at vi sikkert skal kunne si hvilken som er den beste. Dette er tidkrevende og svært ofte slik at noen vitenskapelige arbeider konkluderer med at behandling A er den beste, mens andre viser bedre effekt av B. Hvis nå sannheten er at B virke-
'lig er bedre, men viser seg å gi større sjanse for bivirkning og skader av behandlingen, kommer man opp i det meget vanlige dilemma å skulle velge mellom den beste (kanskje farligere) behandlingen eller den mindre effektive (men tryggere).

11) På et tidligst mulig stadium må vi ta stilling til om sykdommen er av en slik art at den kan forebygges. For eksempel ved omlegging av livsstil, eller vaksiner osv.

Disse 11 punktene er i virkeligheten bare en del av hele problemkomplekset. Skolemedisinen innrømmer gjerne at det er mange sykdommer den ikke kjenner årsaken til og hvor behandlingen ikke kan bli tilfredsstillende. Men den er på konstant leting etter årsaker og brukbare behandlingsopplegg. Humbugmedisinen bolttrer seg i dette vacuum. Ettersom pasientene ikke får god nok hjelp hos lege eller ved sykehus, er det meget forståelig at de søker hjelp annet sted. Og det er etter hvert endel pasienter som mener at de har fått god hjelp i "alternativ medisin". Hvordan forklarer vi det?

* For det første er det mange sykdommer og plager som går over av seg selv uten behandling.

* For det andre vil selv kroniske og alvorlige sykdommer ha svingninger i sykdomsaktivitet. Eksempelvis kan den meget plagsomme ulcerøse tykktarmsbetennelsen ha lange symptomfrie faser hvor det kan være vanskelig å påvise sykdom selv med avansert undersøkelse med instrumenter. Noen kreftformer kan faktisk vise spontan stagnasjon i vekst, dvs. svulsten synes i en periode å ha

stoppet i sin utvikling.

* For det tredje skal vi ikke se bort i fra at sterk tro på en behandlingseffekt kan virke gunstig på en kronisk sykdom. Dette gjelder vel særlig de vanskelig definerbare revmatiske plager som fibromyalgi o.l. (Knfr. placeboeffekten.)

Det som særlig kjennetegner alternativmedisinen er den ignorante holdning som utøverne har til diagnostikk og dokumentasjon av behandlingseffekt. Hvorfor skal ikke samfunnet stille like strenge krav til utøverne av alternativ medisin som til skolemedisinen? Hvorfor er ikke pasientforeningen opptatt av dette spørsmålet? Ettersom det er store kapitalinteresser knyttet til alternativmedisinen, burde f.eks. helsekostfirmaene kunne betale for kvalitetsvurdering av den behandling de foreslår, f.eks. på samme måten som utprøvingen av medikamenter skjer (for en stor del betalt av legemiddelfirmaene). Hvorfor legges det aldri frem dokumentasjon for påstått behandlingseffekt innen alternativmedisinen? At enkeltpasienter mener seg helbredet eller hjulpet er ingen adekvat dokumentasjon. Enkelte i skolemedisinen har brukt tid og penger på å tilbakevise tøvet fra humbugmakerne. Nylig er det for eksempel igjen tilbakevist at det eksisterer en såkalt kronisk candida-infeksjon som forklarer tretthet, slapphet osv. Og at ginsengrot er så populært forstår vi, når vi lærer at den faktisk inneholder kunstig stimulerende stoffer, omtrent som om man skulle gå på amfetamin! Hva vet vi om innholdet i alle de merkelige urter og helsekostprodukter, eller om homøopatens enda mer underlige piller og fortyninger?

KILDE: Medisin for alle, nr. 3/1989.

East Bay Skeptics Society

VEGSPØKELSE

På den ikke-trafikkerte gamle Geirangervei i Vest Oppland har Statens Vegvesen der i fylket erklært vegen "farlig for spøkelser". - Dette er vegkontorets måte å feire veiens 100-års jubileum på, sier informasjonskonsulent Geir Hasle til NIVFO-Bulletin.

Like ved RV 15, noen kilometer vest for Grotli, har Vegvesenet i Oppland en ferie- og fritidshytte til bruk for ansatte. "Legerhytta" kalles den. Der skal det fra tid til annen forekomme mystiske ting. Visstnok.

- En ingeniør som overnattet her på 60-tallet opplevde merkelige ting i hytta, og tidligere var en reinsame innblandet i noe lignende, forteller Hasle. - Ryktet sier at en veivokter-kone som døde i 1932, Kari Jacobsdatter Arnestuen, skal gå igjen. Spøkelset er aldri sett, men folk som har overnattet der skal fra tid til annen ha opplevd å bli stengt inne, hørt lyder og sett stekepanneskaff dele seg.

- Konsulent Hasle, mener du alvorlig at dette spøkelset representerer et problem for Statens Vegvesen i Oppland?

- Neida, men i forbindelse med dette 100-årsjubileet fant et lyst hode, nemlig mitt, ut at vi på huset måtte markere den gamle Geirangerveien på behørig måte. Og det mener jeg vi har klart. I dag var jeg på Reiseradioen

og i Verdens Gang, så det virker som det har slått an. Vegbiten vil i år forøvrig bli benyttet i forbindelse med et veteranbilstevne, og vi planlegger å anlegge rasteplass der.

Hvordan finner våre lesere frem til Legerhytta?

I dag står det ingen anvisningsskilt fra riksveien, så det kan være vanskelig å finne frem. Om man tar utgangspunkt i et kart, finner man et stort vatn som ligger sør for veien like vest for Grotli. På det punktet i vest hvor vannet begynner å bli til elv, ligger avkjørselen til veien. Gamle Geirangervei går parallelt med den nye.

- I NTB-meldingen får man inntrykk av at bare de mest modige hos dere tør å overnatte. Stemmer det?

- Vel, så dramatisk er det vel ikke. Legerhytta ligger litt avsides, så det er vel kanskje ikke så ofte at folk tar seg turen opp dit.

Geir Hasle på Vegkontoret i Lillehammer betegner forøvrig spøkelset som snilt, og vi får håpe at turistnæringen i OL-fylket får valuta for pengene. I alle fall har ikke vi noen innvendinger mot et slikt hyggelig spøkelse.

-Jan S. Krogh

Se foto neste side!

1990

VED DETTE ÅRSSKIFTET går NIVFO-Bulletin inn i sin tiende årgang. Siden starten i 1981 har vi vært innom de fleste av de emner som sorterer under grensevitenskap, pseudovitenskap og ren overtro..

Off-beat-litteraturen har som regel en klart misjonerende karakter; stoffvalget blir selektert til fordel for forfatterens tro og ønsketenkning. Men er det da ikke en fare for at 'skeptikerne' kan falle i den samme grøften? Jo, og derfor vil vi nå se nærmere på noen saker som kan fortone seg særlig forbløffende. Vi vil i neste nummer presentere en slik sak (norsk) og her kan leserne selv prøve seg på en konvensjonell forklaring - hvis en slik finnes. Hendelsens fysiske effekter er et empirisk faktum, men finnes det en mulig konvensjonell forklaring? Det får vi diskutere i nummer 1/1990...

Informasjonskonsulent Geir Hasle, Vegkontoret i Lillehammer, fotografert ved et noe uvanlig veiskilt...

[illegible]

UFO-AVTRYKK ?

Helgeland Arbeiderblad for 14. august kan fortelle om et merkelig fenomen, benevnt som "Mysterium på stuevinduet".

"Kan noen si meg hva dette er," spør Olav Pettersen på Staulen i Herøy, og ser med undring på stueruta. En stor sirkel med klare geometriske figurer inni trer tydelig frem midt på stueruta, som kvelden før var ren. Historien om hvordan "grammofonplata" på ruta oppsto er om mulig enda merkeligere.

MYSTISK LYD

Det var i slutten av juni det hele startet. Olav Pettersen sto ved oppvasken da en intens lyd fylte rommet.

- Lyden minnet om en hundefløyte, bare mer intens, og den steg i intensitet. Hadde lyden holdt på lenger måtte jeg ha rømt ut av huset, sier Pettersen og legger til at lyden varte i over et minutt.

SMELL FRA RUTA

- Mens lyden var på det mest intense, lød det plutselig et smell fra ruta. Da jeg skulle se etter sto 'grammofonplaten' på vindusruta, geometrisk plassert midt på vinduet. Og siden den gang har fenomenet vist seg på ruta fire ganger, sier Olav Pettersen. Han forteller at han har ringt til flere glassmestere, som alle sier at ruta er i stykker, noe den selvsagt ikke er. Ingen som Pettersen har henvendt seg til kan forklare hva dette er.

IKKE SYNSBEDRAG

Han forteller at et par dråper vann på innsiden av ruta rant rett ned inn til de traff 'grammofonplata' for så å følge dens ytterkant. Han mener at dette viser at det er noe som er preget inn i glasset og altså ikke noe synsbedrag. Folk som har sett 'grammofonplata' har til og med forsøkt å vaske den vekk, uten resultat.

Da Helgeland Arbeiderblad første gang besøkte Pettersen var ruta som alle andre ruter. Neste dag derimot var fenomenet tydelig.

ÅPEN FOR TEORIER

Olav Pettersen sier at folk gjerne må ta kontakt med ham om de har noen naturlig forklaring på fenomenet. Selv er han åpen for alle teorier om hvordan det kan ha seg at en vindusrute etter 12-13 år plutselig gir lyd fra seg og deretter opptrer på denne måten.

FORKLARINGEN

Slike avtrykk, eller avtrykk av enhver art, har jo tradisjonelt vært satt i forbindelse med UFOer. Man kunne tenke seg at en slik tingest satte seg på vindusruten for å kikke inn.

Men i samme avis den 16. august får fenomenet en mer jordnær forklaring.

- Tegningene på vinduet viser rett og slett merker etter en glassløfter, sier John Lind i firmaet E. Berg Hansen til Helgeland Arbeiderblad. Han har arbeidet i bransjen siden 1962 og har sett slike merker mange ganger. Han forklarer det med at vinduet er punktert. Slik mannen fra Herøy så riktig forklarer, kan det dryppe vann på innsiden og dette bekrefter at ruta er i stykker. Lind kan også referere til det amerikanske firma-merket for denne spesielle glassløfteren.

MANGE FORSLAG

I løpet av gårdagen - skriver avisen - var det mange lesere som reagerte på saken om mysteriet på stuevinduet og det var mange forskjellige forklaringer på fenomenet. En mann kunne fortelle at han kjente til et tilfelle i Danmark, der det var bilde av en dame på vinduet. Bildet kom frem etter at det hadde slått ned lyn i byen og damen døde. Men hun levde altså videre som et fotografisk bilde på glassruta. Kanskje kunne noe lignende ha skjedd på Herøy?

Helgeland Arbeiderblad 14.- og 16.8.89.

Men selv om man altså vet at en glassløfter setter nøyaktig dette merket, så kunne det vel ha vært et UFO likevel...? Kamouflert som glassløfter... (Red.)

AKUPUNKTUR OG LØVEN

AKUPUNKTØRER SOM IKKE HAR UTDANNELSE SOM LEGE
ELLER TANNLEGE FRA FØR, DRIVER ULØVLIG; DET
SIER HELSEDIREKTØR TORBJØRN MØRK, OG VISER TIL
KVAKKSALVERLOVEN -

Det er Arbeiderbladet for 24. august som slår opp denne saken på forsiden, og bakgrunnen skal være et brev fra Helsedirektoratet til Sosialdepartementet. NIVFO har mottatt en kopi av brevet, som er datert 20. juli 1989.

Saken startet med en henvendelse fra en privatperson (OH) til Sosialdepartementet, som har sendt dette videre til Helsedirektoratet for en uttalelse. Av direktoratets svar fremgår det at OH stiller seg kritisk til hva han kaller "helsemyndighetenes manglende engasjement med hensyn til alternativ medisin", og det stilles spørsmål om hva helsemyndighetene foretar seg på dette området.

I sitt svar peker Helsedirektoratet på at man som øverste tilsynsmyndighet for landets helsepersonell og helsestell fastholder kravet om at de behandlingsmetoder som anvendes har solid forankring i vitenskapelig basert medisin.

Det heter videre at behandlingsmetoder som blir benyttet av ikke-medisinsk personell ofte er uten slikt grunnlag. Direktoratet får dessuten ofte klager fra pasienter som har fått behandling av personell uten offentlig godkjenning, hvor metoder som ikke er anerkjent benyttes. Klagene har ofte bakgrunn i at behandlingen ikke har gitt det resultat som var forespeilet.

En av Helsedirektoratets viktigste oppgaver er å føre tilsyn med at helsepersonell etterlever lover, forskrifter og administrative retningslinjer som gjelder helsetjenesten, og ellers innretter sin virksomhet i tråd med det som er forutsetningen for godkjenningen. I dette ligger det også et krav om forsvarlig utøvelse av virksomheten. Kravet

om forsvarlig virksomhet er nøye knyttet til hva som til enhver tid blir regnet som anerkjente og vitenskapelig funderte undersøkelses- og behandlingsmetoder. Helsedirektoratet skal videre påse at sykdomsbehandling som utføres av andre (enn) leger/tannleger skjer innenfor de rammer som er fastsatt i lov av 19. juni 1936 - kvakksalverloven. Som aktuelt i denne sammenheng skal således nevnes at det etter direktoratets oppfatning er forbudt for andre enn leger/tannleger å utføre akupunktur med nåler, i det det anses som operative inngrep i henhold til lovens § 3.

Utøvelsen av alternativ medisin må ses i lys av de betingelser som er skissert her.

Så langt Helsedirektoratets brev til Sosialdepartementet.

U L Ø V L I G

I avis-oppslaget stiller journalisten følgende spørsmål til helsedirektør Mørk: "Hva vil Helsedirektoratet gjøre når det er på det rene at det kanskje er flere hundre som utfører akupunktur og driver kvakksalveri?"

Helsedirektøren svarer ifølge avisen:

"Vi vil vise til gjeldende lov. Helsedirektoratet har anmeldt flere tilfeller av ulovlig virksomhet med akupunktur til påtalemyndighetene for en del år tilbake, men anmeldelsene ble henlagt."

NY ANMELDSEL

Det forekommer vel litt for ofte her i landet at lovbrudd hvor man kjenner gjerningsmannen blir henlagt. Grunnen skal være manglende kapasitet hos politiet. Akupunktur-kvakksalveriet er nå anmeldt på ny, denne gangen av NIVFO. ●

INTERVJU MED **JAMES RANDI**

CSICOPs verdensberømte trollmann, James Randi, er kanskje den enkeltperson i hele verden som har gjort mest når det gjelder avsløringen av paranormal og pseudovitenskapelig svindel. Randi er født i Toronto, Canada for 59 år siden. Hans døpenavn er Randall James Zwing. For et par år siden ble Randi tildelt en MacArthur Fellow-pris på 272.000 dollar for sitt arbeid til vitenskapens fremme. I 40 år har James Randi brukt sine evner som magiker til å avsløre humbug. Han har skrevet bøker og artikler om emnet og holdt foredrag i mange land, også hos kjente vitenskapelige institusjoner. Her er et intervju med Randi, gjort av journalisten Margy Rochlin i Los Angeles.

MR: Hvordan blir du kritisert av de menneskene du etterforsker?

JR: De sier: "Han er ikke vitenskapsmann." F.eks. så skrev jeg til en mann ved Drexel University som hadde testet en kvinne som agivelig skulle være i stand til å påvirke en laserstråle med tankens kraft. Jeg spurte om jeg kunne få rapporten om dette og hva eksperimentprotokollen var. Jeg fikk ikke noe svar, så jeg sendte ham en kopi av mitt første brev som rekommandert post. Men intet svar. Så sendte jeg ham et telegram. Til syvende og sist mottok jeg brev fra hans sekretær, som skrev at han ikke korresponderte med ikke-akademikere. Dette er måten de kommer seg fra det på. Mannen publiserte samme år en sak hvor han påsto at jeg hadde vært grov, støyende og at jeg hadde mistet min verdi innen det vitenskapelige samfunn. Det er det verste de vet å finne på: jeg er ikke vitenskapsmann.

MR: Dine kritikere må ha blitt erge-
lige da de fikk høre at du hadde fått
MacArthur-prisen.

JR: Peter Popoff forkynte straks til
pressen at det helt åpenbart fantes
satanister og djevledyrkere blant
personalet i MacArthur Foundation;
ellers ville de ikke ha gitt meg
prisen.

MR: Er ikke Peter Popoff den tros-
helbrederen som benytter computer?

JR: Vel, han benyttet forskjellige
teknikker, men den fornemste var av
elektronisk art. Han sa at han hadde
kunnskapens gaver og at Gud snakket
til ham. Men det var teknologi Popoff
hadde på sin side. Han opptrådte med

en meget liten miniatyrmottaker i øret
og mottok på den måten informasjon fra
sin kone bak scenen. De hadde et modem
forbundet med sin hovedcomputer i Up-
land, California, med opptegnelser om
alle som sendte dem penger. Publikum
fylte ut et 'healingkort' ved ankomst,
og fru Popoff sørget for å få ved-
kommende inn på datamaskinen.

MR: Hva mer har du oppdaget av dette
slag med troshelbredere?

JR: Popoff påsto f.eks. at han sendte
ballonger med Russiske bibler over til
Moskva. Jeg tok en prat med ballong-
eksperten som konsulterte Popoff om
hvordan slike ballongslipp skulle fore-
gå. Popoff hadde kjøpt 300 alminnelige
selskapsballonger! Han trodde at han
kunne sende disse 500 kilometer fra
Finland, med den nøyaktig riktige vinden
som skulle bære dem rett til Moskva,
hvor de ville briste over forstedene -
ikke Kreml, men drabantbyene hvor de
trengs mest. Og Popoff påsto at han
hadde gjort dette. Det er selvfølgelig
som å påstå at du hoppet til månen på
en pongo-stav når ingen så på. Det lar
seg ganske enkelt ikke gjøre.

MR: Finnes det healere som hevder å
kunne kurere AIDS?

JR: Hittil er det én haler i Fort
Lauderdale som påstår at han kan. Slike
helbredere liker ikke å ta seg av lid-
elser av dette slag. De ønsker å lege
"ærlige" sykdommer, revmatisme, sykdommer
som reagerer bra på øket adrenalin og/
eller klimaforandring, mat og holdning.

MR: Forutså du Jim og Tammy Faye Bakkers
fall?

JR: Når du er i denne businessén hører >

du om slike ting. Men jeg legger ikke for mye vekt på den slags skandaler. Jim Bakker var ingen tros-healer, men nærmest en slags komisk personlighet i bakgrunnen, så langt jeg har kunnet oppfatte det.

MR: Ble Bakker alltid sett på som en klovn av sine kolleger?

JR: Ja, Bakker er klovneprinsen blant evangelister. Populær på grunn av sin kone.

MR: Jeg antar at de erkekonervative PTL-tilhengerne er innstilt på å øse ut mer penger, heller enn å innrømme at pengene de allerede har brukt – som betaling for evig lykke – var bortkastet. Er du enig?

JR: De vil ikke innrømme at PTL feilet og at de er blitt lurt. En enda viktigere ting er at de hele tiden er blitt fortalt av kirken og i litteraturen, at djevelen gjør tenkning til sitt beste våpen. Fordi du tenker tviler du. Og hvis du tviler mister du din frelse og alt det du har investert ved å elske Jesus, og du må begynne på nytt igjen. Tilhengerne blir fortalt at dette vil hende. Din personlige Armageddon vil inntreffe. Og ditt valg må alltid være på Herrens side. De sier: "Djevelen har påført oss disse problemene for å få oss til å tvile." De har investert i sin frelse, og det er sannelig en viktig investering å gjøre. Ernest Angley – mannen med støpjernstupéen, har alltid vært komikeren i healerforretningen. Selv om Oral Roberts nå går hardt inn for å overgå.

MR: Hva er Angeley-møtene for noe?

JR: Meget interessant. Jeg var til stede på flere av disse showene i Akron Ohio. De menneskene som innfinder seg til hans service går hver uke. Der er en kvinne, Jessie, som sa at hun var blitt kurert for diabetes 30 ganger. Det høres vanvittig. Hun er et regulært sognebarn, går hver uke og sitter i den samme stolen. Alle kjenner hverandre, og hvis Jessie ikke dukker opp snakker alle om det – "hvor er Jessie?" "Å, hun føler seg nok ikke bra", osv. Men ville hun da ikke komme for å bli helbredet dersom hun ikke var bra? Nei, hvis hun virkelig er syk holder hun seg hjemme.

MR: Du har hatt stor suksess med å avsløre Uri Geller. Men er det ikke likevel slik at han har hatt et comeback i år?

JR: Han kom til USA for å drive PR for sin nye bok, men han er tilbake i England nå. Over alt opplevde han en hard tid, fordi vi sendte ut all den litteratur vi hadde om han til samtlige radio- og TV-stasjoner vi visste han skulle henvende seg til. Og ikke nok med det; han er blitt meget, meget besynderlig i løpet av de senere år, noe som kan henge sammen med det faktum at James Randi stadig er i live. I sin tid påsto han at han var bulemiker og kastet opp maten. Men dette problemet betvinger han med sine overlegne psykiske krefter. Men nå er han anorexiker, og ser ut som et skjelett.

MR: Hvorfor var Uri Uri Geller såpass vanskelig å få avslørt?

JR: Den eneste vanskeligheten var at han hadde så mye støtte fra den vitenskapelige og akademiske verden. Stanford Research International i California kom med en film som skulle vise at Geller gjorde vidunderlige ting. Jo mer jeg studerte filmen desto bedre innså jeg hvor tykkhodete disse såkalte vitenskapsmennene egentlig var. De var blitt lurt fullstendig trill rundt. Enhver profesjonell magiker som så filmen ville straks vite nøyaktig hva som foregikk der.

MR: Er han en dyktig illusjonist?

JR: Han er smart. Hans bevegelser er slett ikke noe å skryte av, og de trenger heller ikke å være det. Tricket med skjebøying er essensielt dette. (Randi vipper en skje mellom tommel og pekefinger og plutselig bøyer den seg som om den smeltet.).

MR: Hvordan gjorde du det der?

JR: Meget dyktig, tror jeg.

MR: Hver første april deler du ut noe som kalles "Uri-prisen", en trofé i form av en bøyd skje. Hva er det?

JR: Det er en pris inndelt i fire klassifikasjoner: media, fonds, akademisk og prestasjon. Når noen vinner prisen blir de varslet telepatisk og de får skjennetilsendt via psykikinese: så hvis de

ikke mottar den, er det deres feil og ikke min. Ved en anledning gav vi denne prisen til Pentagon i fonds-kategorien. De brukte 6.5 millioner dollar i løpet av et år på et totrinns-prosjekt som de kalte "Project Vampire". Den første delen besto i å finne ut om en gruppe 'seere' var i stand til å få et ballistisk prosjektil med kurs for Washington til å eksplodere over Nord-polen 25 år tilbake, ved å konsentrere tankene om dette. (Randi ler.) Dette forsøket falt ikke positivt ut. For en telefonoppringning til 75 cent kunne jeg ha fortalt dem det. Den andre del av prosjektet gjaldt flyvåpenet. De forsøkte å finne ut om de kunne ødelegge en russisk satellitt ved å brenne et fotografi av den. Dette lyktes heller ikke.

MR: Hvem ble den lykkelige vinner i år?

JR: Uri-prisen for prestasjon, som går til den person som kan samle mest folk ved hjelp av minst mulig talent, gikk til J.Z. Knight, damen som oppdaget at hun er en 35.000 år gammel mann fra en svunnen sivilisasjon. Hun er grunnleggeren av hele denne channeling-manien som Shirley McLaine er så begeistret for. Knight er blitt mangelmillionær, og driver bl.a. med rasehester. Ramtha, en av hennes personligheter, gir gode råd til hennes klienter om hvordan de skal kjøpe rasehester av Knight. Merkelig sammentreff, ikke sant?

Den akademiske prisen gikk til det universitetet som gav en doktorgrad til en kvinne ved navn Karen Hunt for oppdagelsen av "fotoelektriske felt". Hun påstår å kunne finne veggene og murene til historiske byggverk som er tusener av år gamle, ved hjelp av ønskekvis. Hun gikk med på at jeg skulle få teste disse evnene; jeg ønsket at hun skulle lokalisere veggene til en gammel country club, som nå er dekket av en stor parkeringsplass. Hun insisterte på å få vite hvor det var, men jeg ville ikke fortelle det - hun burde sjekke de gamle gulvplanene. Siden har hun avbrutt vår korrespondanse.

Fonds-prisen gikk til Jerry Collins, eieren av en veddeløpsbane for hunder i Florida, som gav 1.3 millioner dollar til Oral Roberts for at han skulle komme tidligere til himmelen.

MR: Hva med media-prisen?

JR: Den gikk til ABC for å ha gitt Shirely MacLaine fem og en halv time til å påstå at hun er Gud, og springe rundt på en strand med armene i været i 'Out on a Limb'. Damen har en meget aktiv fantasi. Hun har allerede vært egyptisk prinsesse og gresk gudinne. Legg merke til at ingen av disse gjenfødte har vært noen vaskekone, feier eller skopusser. De er alltid kongelige, noblesser, store krigere og slikt. Men hun har ingen beviser. Alt som hender henne er et mirakel. Absolutt alt. En av de store tingene hun gjorde, og som jeg feiret, hendte da hun var i Peru, i Machu-Picchu. Hun ønsket å filme noe om UFOer. Den peruvianske regjeringen ville se manuskriptet først, og der het det at Machu-Picchu åpenbart var bygget av utenomjordinger. Den peruvianske regjering ble meget fornærmet, og med rette. Deres forfedre bygget det.

MR: Ikke alle spirituelle reiser er så fremmedartede. Hva er galt med mennesker som gjør hva de kan for å oppnå litt komfort?

JR: Oppnår man ikke også en særdeles høy grad av komfort - og dette er ikke noen langsøkt sammenligning - ved hjelp av en dose heroin eller kokain? Men det representerer ikke noen reell verden, forstår du. Det vil virke en stund fordi det lyder bra - de går til troshalere og føler seg bedre etter et adrenalin-rush eller noe slikt. Det demper symptomene midlertidig, men lidelsen er der fremdeles. Og noen ganger kan de dø av det.

MR: Bare for argumentets skyld, la oss anta at jeg leser et godt horoskop og at det gjør meg lykkelig den dagen. Vil du at dette kan sammenlignes med et intravenøst drogebruk?

JR: Du vender deg til noe som er fullstendig uten grunnlag. Du setter på en bandasje, men blir ikke kvitt infeksjonen. Jeg er pragmatiker. Det må jeg være. Jeg har vært en upopulær person blant den store majoritet av publikum, og nå har folk begynt å si at "kanskje har denne mannen rett likevel."

MR: Og det betyr?

JR: Den grunnleggende virkeligheten er noe vi aldri helt kan nå, så man må forsøke å komme så nær den som mulig, vite hvor nullpunktet er og operere fra

det. Husk at jeg lever tre ulike liv: Jeg er den som står opp hver morgen og klører der det klør, uten videre. Det er den andre meg, som kler meg og går ut i gatene; det er den publikum-personligheten som møter verden og har å gjøre med andre mennesker. Men jeg har også en tredje, en totalt falsk en, og den blir kalt "The Amazing Randi." Jeg står frem på scenen eller foran et kamera, og da tar jeg på meg denne personligheten. Jeg forestiller å være en trollmann. Jeg må skru den på og skru

den av, fordi jeg lever i denne magiske verden hvor jeg får damer til å sveve i løse luften og leser folks tanker. Og jeg kan ikke binde meg til denne delen heller. Jeg er en aktør, som spiller en fullstendig falsk rolle - og jeg må være klar over dette hele tiden.

MR: Så denne adskillelsen i forskjellige selv er en meget personlig egenskap hos deg.

JR: Å, ja, jeg må nok være forsiktig så jeg ikke mister den.

KILDE: Minnesota Skeptics Newsletter, august 1989

EDELSTENER

Edelstener har fascinert menneskene siden de tidligste tider. Noen kan ha snublet og kanskje sett noe glimte i solen, plukket det opp, og en helt ny industri var startet. Mennesker har alltid brukt edelstener som objekter for pynt, tilbedelse, gudsdyrking, healing, god eller dårlig lykke, magi og alt annet de kunne fantasere om.

Som gemolog er jeg opptatt av edelstener til utsmykking. De kan være vakre, interessante og varige. I de senere år har overtroen om krefter hos edelstener (krystaller) virkelig skutt fart. Man kan knapt forestille seg mengden og variasjonen av høkere som kjører frem og støtter feillinformasjon mot de som i mange tilfeller kan verge seg minst mot den.

Her er et lite utvalg av legender og overtro forbundet med edelstener. Der er mange flere.

PERLER

Siden perler ikke krever noen form for moteretrning har de vært elsket fra de tidligste tider. Perler er omtalt i Jobs bok og i Talmud. Egypterne, perserne og romerne ble kjent med dem. Romerske kvinner bar dem mens de sov, for at de skulle bli minnet om sin rikdom i samme øyeblikk som de våknet.

TURKIS

Aztekerne, inkaene, perserne, sydvest-amerikanske indianere og tibetanere er de som mest regelmessig nevnes i legender og overtro vedrørende turkis. Gjennom det 16. århundre (og trolig tidligere) benyttet sydvest-amerikanske indianere turkis som byttemiddel. De benyttet stenene til beskyttelse av seg selv, sine hus og sine graver. Man trodde at disse stenene kunne legemliggjøre åndene i sjøen og på himmelen, og at de hadde kraft til å bringe rike-
lig fangst til krigerne, dyr til jegerne og lykke og hell til alle som bar dem. Turkis ble trodd å ha kraft til å beskytte bæreren mot skade ved fall, og hesten hans sikker på bena. Hvis en kastet et stykke turkis i elven og samtidig leste en bønn, ville det frembringe regn.

LAPIZ LAZULI

Lapis var av meget høy verdi i Babylon og Egypt. Man trodde den kunne kurere melankoli, visse febersykdommer. Lapis lazuli-amuletter, sylindriseil og scarabee'er (tordivel) er blitt funnet i gamle graver.

OPAL

Romerne så på opal som et symbol på håp og renhet. Man mente at den kunne verge bæreren mot sykdom. Asiaterne pristep opal som en hellig sten som kunne legemliggjøre sannhetens ånd. I det gamle Grekenland ble opal antatt å besitte en kraft som gav innsikt og profetiske evner til eierne. Overtroen på at opalene var uhellssvangre går tilbake til det 19. århundre. I novellen Anne of Gierstein, av Walter Scott, var heltinnen eier av en opal som avspeilte hennes følelser. Den ble rød når hun var sint, og askegrå da hun døde. Ennå i dag har jeg kunder som tror at opal er uhellsbringende. Noen tror at de er uheldige med mindre opalen er din 'birthstone' (*), mens andre anser den som uheldig gitt som gave.

PERIDOT

Peridot ble kalt "solens edelsten". Den skulle ha evnen til å bryte forhekselser og jage onde ånder på flukt. Dens livgivende stråler kunne drive bort alle mørkets makter. Man mente at dersom en peridot skulle kunne opprettholde alle sine krefter som talisman, måtte den settes i gull. Hvis den skulle brukes som vern mot onde ånder ble stenen tredd opp på et hår av et esel og så festet til venstre arm. Knust peridot ble brukt som middel mot astma. Om man holdt den under tungen ville den lindrer tørsten under feber.

>>>>

(*) Birthstone: En sten som symboliserer folks fødselsmåned. Den vanlige listen er:

Januar: granat, februar: ametyst, mars: blodsten, april: diamant, mai: smaragd, juni: perle, juli: rubin, august: sardonix, september: safir, oktober: opal, november: topas, desember: turkis. (Red.)

MÅNESTEN (slags feltspat - red.)

Dette er en god sten for skjebnen. Noen trodde at den stimulerte milde pasjoner og kunne forutsi fremtiden. Da skulle man plassere den i munnen når månen var full.

KVARTS

Kvarts-krystaller, den klare typen, skulle kunne stille tørsten når den ble holdt i munnen. (Kina). Bruken av den som krystallkule er nesten universal. Noen trodde at den kunne legemliggjøre den ånden som snakket gjennom profetene. De tidlige hinduer sa at bergkrystaller ble omdannet til diamanter ved lynnedslag. De la merke til at diamanter dukket opp på overflaten etter kraftig regn, på visse "hellige steder". Det falt dem aldri inn at regnskylllet vasket bort jord, slik at diamantene kom til syne. Jeg skulle ønske jeg hadde et slikt sted i bakgården.

AMETYST

Den purpurfarvede variasjonen av kvarts har sitt navn fra det greske ordet som betyr "som ikke forgifter". Det ble lenge trodd at vin drukket av et amethyst-beger beskyttet mot drukningskap. Man trodde at den stimulerte intelligensen, og på den måten bragte eieren hell i forretninger, at den beskyttet soldater, hjelp jegere, motvirket sykdommer og kontrollerte onde tanker.

AGAT

Agat skulle gjøre eieren behagelig og troverdig, samt påkalle gudenes gunst. Den sikret bæreren seier og makt. Den kunne kurere søvnløshet og gav hyggelige drømmer.

CHRYSOPRASE

En interessant overtro om denne var at hvis en tyv dømt til døden holdt den i munnen ville han unnslippe sin skjebne ved å bli usynlig.

KARNEOL

Karneol (en rødlig sten - red.) skulle ha evnen til å drive bort det onde og bringe god lykke. Dette var stenen som gav de med svak og tynn stemme evnen til å snakke høyt og malmfullt. Den beskyttet bæreren mot misunnelse og sikret at ønsker gikk i oppfyllelse.

SARD

Lenge trodd på som beskyttelse mot hekseri, gann og trolldom. Sard skulle også høylene forstanden, gjøre en fryktløs, seiersrik og lykkelig. Fargen nøytraliserte den onde innflytelsen fra den mørke onyx, jaget bort onde drømmer og de melankolske tankene de inspirerte.

BLODSTEN

Denne ble brukt som amulett, i den tro at den kunne stoppe blødning. Man mente også at den var i stand til å få solen til å bli rød, fremkalle lyn og torden, gjøre eieren synsk, gi god helse osv. Dette gav bæreren respekt og beskyttet ham mot lurener. Man skulle få alt han bad om og bli trodd uansett hva han sa. Alle dører var åpne for en som bar en blodsten.

GRANAT

Kjent lenge før den kristne æra, ble granat nevnt i tidlige bibelske skrifter og den ble kalt både rubin og karbunkel. Dette var stenen for tro, fasthet og sannhet. Den ble knust og brukt som grøtomslag. Rød granat skulle stille feber og en gul granat ble foreskrevet mot gulsott. Dersom dette ikke virket ble apotekeren beskylt for å ha brukt en erstatning. Som amulett var granat foretrukket av reisende, da den skulle sikre ære og sunnhet, samt kurere alle plager.

KILDE: Western New York Skeptic's Newsletter, nr. 2/1989.

Originaltittel: On Legends and Gemstones.

Forfatter: Joseph Korona.

KOMMENTARER:

Det kan være interessant, og kanskje litt skremmende, å tenke på at denne gamle overtroen om edelstener nå har tatt seg opp og dyrkes av presumptivt opplyste mennesker i atomalderen. Salget av kvartskrystaller går strykende, også i Norge. Annonsene florerer i New Age-magasiner.

- Red.

MER OM

AKUPUNKTUR

Bør akupunktur klassifiseres under det paranormale området? For evt. å kunne svare på dette er det nødvendig å definere begrepet paranormalt. Det er ikke helt enkelt, bl.a. fordi ordet ofte misbrukes.

Oversatt betyr paranormalt det som ligger på "siden" av eller "bak" det normale omfanget av data eller opplevelse (Kurtz, 1981). Dette i seg selv skulle være enkelt nok. Men bildet blir mer komplisert når vi oppdager at ordet blir brukt også som en ekvivalent til det "bizarre", det "mystiske" eller det "uventede".

Termen blir også benyttet på ting som skjer uregelmessig eller på en merkelig måte, men det forekommer naturligvis mange hendelser, som f.eks. naturkatastrofer, som vi ikke ville kalle paranormale.

I parapsykologien har paranormalt blitt brukt om noe som synes å stå i strid med en del av de mest grunnleggende antakelser og prinsipper innen fysisk, biologisk og sosial vitenskap og hva man må forvente basert på det daglige livs erfaring.

Den siste definisjonen av ordet paranormalt er kanskje den mest nøyaktige og komplette, og uvanlige fenomener som levitasjon, ukjente livsformer og gjerne også akupunktur, synes virkelig å stride mot vår grunnleggende viten om fysikk, biologi og samfunnsvitenskap. Det er derfor grunn til å innlemme akupunkturen i en paranormal ordbok, og det er forståelig å mene at akupunktur tilhører det paranormale.

Men likevel, et spørsmål reiser seg fortsatt: er akupunktur en realitet? For å svare på dette er det naturlig å starte med historikken bak akupunktur (her etter AP), og vi må se på hvilke faktorer som fikk AP til å blomstre opp, hvorfor den er blitt akseptert og hvorfor den er blitt avvist.

HISTORIKK

Den eldste nedtegnelse om AP er å finne i benraderinger fra år 1600 f.Kr. Den første boken om AP er Hung di Neiging Suwen, skrevet omkring 200 f.Kr. (Shulin, 1986). Men på tross av den populære oppfatning er AP ikke noe enestående for Kineserne.

Ebers-papyrusene fra 1550 f.Kr. er den mest viktige av de gamle egyptiske medisinske avhandlingene. Der blir det referert til en bok om blodkarene og som kunne korrespondere med de 12 meridianene hos AP. (Mer om de senere.)

Bantu-stammen i Syd-Afrika pleide noen ganger å klore visse deler av kroppen for å kurere sykdommer, og enkelte eskimoer benytter en tilsvarende enkel form for AP ved hjelp av skarpe stener. Selv en isolert kanibal-stamme i Brazil skjøt tynne, små piler med pusterør mot strategiske steder på kroppen. (Mann, 1978).

Likevel, Kina sitter med æren for å være APs fødested. Herfra har AP blitt spredt til Korea og Japan i det 6. århundre, og til Europa i det 17. århundre (Zequan, 1987). Elektro-AP, som er meget populær i dag, ble først praktisert av Sarlandiere, en fransk lege, før 1825.

Frankrike og Tyskland var de opprinnelige europeiske land under APs fortryllelse. Og mens Europa nøt sin begeistring for AP vendte kinesisk medisinske seg markant bort fra den etter midten av det 18. århundre (Shulin). Ironisk nok, kineserne bannlyste AP i 1822, og en rekke ganger senere, og den siste avvisning fant sted under Kuomintang-regimet.

I Japan hadde AP en tilsvarende lei skjebne, og AP-praksis ble offisielt forbudt i 1876. Men på tross av dette begynte AP igjen å røre på seg etter opprettelsen av det Nye Kina i 1949. (Shulin).

>>>

AP ble også introdusert i Amerika via leger som studerte i Frankrike. Generelt holdt vestlige akupunktører en lav profil inntil etter president Nixons tur til Kina i 1972. Men den vestlige AP-eksplisjonen begynte likevel i juli 1971 da James Reston fra New York Times ble kjørt til det anti-imperialistiske hospital i Peking. Han fikk fjernet blindtarmen av et kirurgteam som benyttet konversjonell anestesi, men ut på natten fikk Reston smerter i magerregionen. Li Changyuan, hospitalets akupunktør, dempet disse plagene ved å stikke tre nåler i Restons høyre albu, og dessuten under kneet. Smerten gav seg, og resten er historie. (Wolpe, 1985).

AP er nå offisielt praktisert i mer enn 100 land (Shulin; Zequan, 1987) og over 60 journaler på et dusin språk er publisert. I dag er AP det mest populære ord man tenker på når tradisjonell kinesisk medisin blir nevnt.

DEN TRADISJONELLE AKUPUNKTURS ANATOMI

I tradisjonell kinesisk medisin ble den humoral aksept erstattet av en forestilling om vital energi; Qi som kineserne kalte den. Man forestiller seg at Qi flyter i kanaler under kroppens overflate. Avmerkingen av disse kanalene på overflaten er kjent som meridianer, men de korresponderer ikke med retningen av blodkar eller nerver.

Akupunkturpunktene, eller akupunkter, er lokalisert rundt disse meridianene i områder hvor Qi-kanalene kan bli direkte stukket med nålene. Antall AP-punkter langs disse meridianene varierer. F.eks. så finnes det en berømt akupunktur kalt Dr. Zhang, eller Magic-Needle Zhang, som folk i Hong Kong og Macao kaller ham. Når han lærte opp sine studenter oppdaget han at en av dem som forsøkte å behandle en pasient for søvnløshet, i stedet gjorde pasienten meget oppspilt slik at vedkommende ikke fikk sove på 24 timer. Zhang oppdaget at studenten ikke hadde plassert nålen på det nøyaktig riktige punktet. Og dermed, selv om det berodde på et uhell, var et nytt AP-punkt oppdaget. (Nanchang, 1984).

Ifølge kineserne er der 12 meridianer, med ét organ assosiert til hver meridian. De 12 organene og deres assosierte meridianer, omfatter alle deler av

kroppen, med unntak av hodet og sansorganene, de endokrine kjertler, det reproduktive system og andre. Meridianene på den ene siden av kroppen er duplikert av de på den andre siden, med unntak av den styrende- og utførende kanal, som er to ekstra meridianer løpende opp langs midten av kroppen.

Selv om de akupunktene som ligger på en spesifikk meridian er separate enheter i seg selv, kan man intuitivt tenke seg to punkter sammenføydd av meridianen. Kineserne ville si at AP-punktene er sammenføydd ved hjelp av en passasje kalt Jing. Hvert AP-punkt er direkte forbundet til et indre organ. Ved å stikke sølv-nåler (de har selvrensende egenskaper) i Qi-kanalen, kan sykdom kureres og AP-punktet forsvinner straks sykdommen er borte.

Opprinnelig opererte man med 365 AP-punkter (tilsvarende årets dager). Men med tiden har det skjedd en gradvis opptrapping og de seneste opptegnelsene indikerer nå at det finnes ca. 2000 AP-punkter (Nanchang).

Stimulering av AP-punktene kan frigjøre et overskudd av Qi eller også korrigere en mangel eller et underskudd. I begge tilfeller vil stimulering av AP-punktene opprette harmonien mellom de motsatte metafysiske prinsippene Yin og Yang. (Aakster, 1986).

Yin og Yang er begge distingtive uadskillelige poler av livsenergien. De er involvert i en pågående dans, de forutsetter hverandres eksistens, ingen av dem bedre eller mer verdifull enn den andre. (Aakster). Yin er den negative kraften, mens Yang sies å være den positive. Yin-meridianene er assosiert med slike organer som leveren, nyrene og milten, mens Yang-meridianene går på organer som maven, galleblæren og tarmene. (Chaves & Barber, 1976).

Prinsippet med dynamisk balanse mellom to poler av det samme underliggende system er blitt beskrevet som en karakteristisk egenskap av den gamle kinesiske tenkemåte, og inneholder en fundamental forskjell sammenlignet med vestlig tenkning. Vestlig tenkning anser vanligvis en av polene som den beste: maskulinitet bedre enn femininitet, kvantitet bedre enn kvalitet, materiell bedre enn immateriell, objektivt bedre enn subjektivt og kroppen er bedre enn sinnet. >>

For kineserne er det evige samspill mellom Yin og Yang tenkningens hjørnestein. (Aakster).

GRUNNER FOR AT AKUPUNKTUR IKKE ER AKSEPTERT

Vi har hatt AP i lang tid, og dens tilhengere bruker dette som bevis for dens verdi. Men det at den har eksistert i 5000 år betyr på ingen måte at det er noe i den; tenk bare på astrologi (Skrabanek, 1984).

Det er mange sider ved AP som man bør sette spørsmålstegn ved. Vi nevnte tidligere at AP gjenopprettet sin betydning etter at det nye Kina ble etablert i 1949. Men dette var ikke noen naturlig gjenfødelse. AP, sammen med andre former for kinesisk medisin, ble nemlig gjeninnført på ordre fra Mao. Maoistene brukte AP som pragmatisk, politisk redskap for å oppnå billig medisinsk pleie til en befolkning på over en halv milliard, i et land som bare hadde 20- til 30.000 leger med utdannelse i vestlig medisin og disse var først og fremst på utkikk etter rike, utenlandske klienter. (Skrabanek).

Et annet mistenkelig forhold er den form for utvikling som har funnet sted i AP. Der har vært en gradvis økning i antall AP-punkter, som nå er oppe i 2000. Dette må tilsis at AP er en uhyre komplisert form for terapi å lære seg; tenk bare på hvert spesifikt punkt og dets lokalisering, samt hvilket organ det er knyttet til. Samtidig må man sette spørsmålstegn ved denne gradvise økningen av AP-punkter. Kineserne påstår at sykdom kureres ved å stikke nåler inn i AP-punktene - og straks sykdommen forsvinner vil også AP-punktet forsvinne. Så hvordan kan det ha seg at det nå eksisterer 2000 AP-punkter?

Når man tar i betraktning at nye sykdommer er blitt oppdaget gjennom tidene, ser det ut til at folk er blitt bedre for en viss periode for så å bli syke igjen og med et eller annet i tillegg. Dette indikerer at AP ikke gjør hva den antas å gjøre.

Den kanskje sterkeste opposisjon mot AP kommer fra den vitenskapelige og medisinske verden. Selv om AP regjerte i Europa var mange leger skeptiske. En hel del av de legene som var blitt opp-

lært i den tradisjonelle kinesiske AP-metoden avviste senere hele greia eller benektet eksistensen av Yin og Yang og Qi-prinsippene. De nøyde seg med bare det å stikke nåler i kroppen. En av disse var Felix Mann (1977), som hadde studert den tradisjonelle kinesiske metoden men med tiden ble desillusjonert. Mann sier: "Jeg foretok en seriøs undersøkelse av alt jeg hadde lært, bare for å oppdage at mesteparten av det var ren fantasi." (1977, s.1).

Mann slår fast at AP-punkter ikke eksisterer og at mesteparten av lovene for AP er lover om ting som ikke eksisterer. I Kina finnes det mange kinesiske kirurger som fremdeles er forankret i den gamle teorien om AP, men det er også et faktum at mange kinesiske kirurger nå fullstendig har avvist idéen om punkter langs meridianene, og de benytter i stedet et nesten hvilket som helst punkt for å oppnå analgesi. (Chaves & Barber).

Enkelte franske forskere synes å ville indikere at AP-punkter kan eksistere. Rabischong og hans kolleger studerte den fysiske og histologiske realiteten av AP-punkter, og fant bevis for en spesifikk struktur ved AP-punktet. (LaFontaine & Leger, 1980). Men i det store og hele finnes det ikke et eneste fnugg av beviser for eksistensen av meridianer - (Wall, 1972; Chaves & Barber).

Det later nå til å pågå et formidabelt rush for å skille AP fra dens filosofi. Dette store behovet for å adskille nålestikk-terapi fra dens eldgamle teori er noe som i hovedsak kommer fra det vitenskapelige og medisinske samfunn. AP var, og er fremdeles, bakstrevversk og uvitenskapelig - den er en overtro. (Shulin). Den er en kilde til stor frustasjon for vestlige leger, da deres presise vitenskapelige parametere ikke er anvendelige til å beskrive AP (McGiegor, 1982).

AP blir sett på som en dramatisk og mystisk terapi (Lewith & Kenyon, 1984), og termen akupunktur har mange magiske bibetydninger (Skrabanek). Det synes å være en mystikk som omgir dette gamle orientalske ritual og en magi med mannsling-modeller og gyldne nåler. Oppfatningen av Qi tilsvarer den diskrediterte forestillingen om dyremagnetisme, og tilsvarende universelle forklaringsmodeller som smaker sterkt av mystisisme, okkultisme og det overnaturlige.

>>

Dersom begrepet akupunktur ble erstattet med et annet og mindre provokativt begrep, ville kanskje uttrykk som hokus-pokus med strikkepinner, kvakkupunktør, og kvikk-kvakk sjeldnere forekomme.

TILHENGELNE IGNORERER ALLE MOTBEVISER

Selv konfrontert med grundige, kontrollerte tester som viser at AP ikke har noen vitenskapelig verdi, fortsetter dens tilhengere å ignorere slike beviser. For å beskytte sin tro fremholder disse tilhengerne av tradisjonell AP at denne ikke støtter seg til vestlige vitenskapelige studier, da den biomedisinske forskningsmodell forutsetter at mennesket reagerer likedan på likedanne stimuli og at statistiske generaliseringer kan baseres på disse reaksjonene. En slik mekanistisk oppfatning er anti-teetisk til tradisjonell AP og dens etiologiske filosofi, diagnoser og behandling - som alt sammen er individuelt. (Wolpe, 1985).

Kanskje det faktum at den vestlige medisinske profesjon (og muligens den kinesiske) har frigjort AP fra dens filosofi og har kalt den en mindre provokativ term som f.eks. transcutan elektrisk stimulering, i håp om å kutte den usynlige tråden som lenker AP til de mystiske hokus-pokus-illusjonene omkring Østen - kanskje kan dette føre til at en integrert del av forståelsen av terapien vil gå tapt for alltid. Da er det bare naturlig at når vestlig medisin søker virkning hos transcutan elektrisk stimulering ved å bruke sine metoder med vitenskapelig bevis som er belempret med metodologiske, teoretiske, praktiske og etiske utilstrekkeligheter, vil den komme ut med slike erklæringer som "ingen vitenskapelig verdi".

I lang tid, ja fra den første dagen da AP trengte seg inn i det vestlige samfunn, ble den forkynt som en mirakelkur for alt fra skallethet til frigiditet. (Wolpe). Papirer fra ulike kinesiske institusjoner bekrefter den store suksess med AP ved behandling av virus-hepatitt, malaria, infanfil lammelse, hydrocephalus, døvhets og mye mer til. (Skrabarek). Nå om dagen påberopes 72% bedring hos schizofreni-pasienter og man bruker AP mot røyking og narkotikamisbruk. (MacGiegor; Nanchang).

Lee et al (1975) rapporterer at et betydelig antall pasienter bekreftet en lindring av kronisk smerte straks, da

de fulgte en serie på 4 AP-behandlinger. AP-tilhengere er lykkelige over slike nyheter, men når negative resultater kommer ut og de ikke velger å ignorere dem, da er deres argumenter følgende:

De kan argumentere som før, dvs. at AP ikke virket fordi det å sette inn nåler i seg selv adskilt fra dets filosofi er inadekvat. Den andre typen av resonnement fjerner kritikken fra AP og retter den mot vedkommende pasient som mottok behandlingen. Det er ikke det at AP-effekten er uforutsigbar og upålitelig, det er heller slik at de negative resultatene reflekterer negative holdninger hos pasienten.

Derfor skulle det vise seg at under et omfattende forsøk med 72 pasienter som led av kroniske smerter og som undertok 606 AP-behandlinger på et år, var det kun 15% av disse som viste klar bedring fire måneder etter behandlingen (Hendler, 1981) fordi de var troende. 61 pasienter reflekterte negative attityder, og derfor virket ikke AP på dem. Denne type argumenter støtter best Mannis hypotese om at man i gamle dager hadde gode resultater med AP av feilaktige grunner.

HVORFOR FOLK SØKER AKUPUNKTUR OG HVORFOR DEN FUNGERER

Hva Mann og andre hentyder til er ikke at meridianer, akupunkter, Yin & Yang, Qi og sølvnåler fungerer i terapi, men snarere er det tale om en placeboeffekt, en massebetingende faktor (noe som er mye mer fremtredende i østlige samfunn) en distraksjon, en trosfaktor, som gir visse positive resultater.

Der er også en annen faktor, som i realiteten går foran den første, og det er å bidra til å popularisere AP, og få pasienter (og sågar leger) til å tiltrekkes av denne uortodokse praksisen, med en stigende grad på ca. 11% pr. år. (Taylor-Reilly, 1983).

AP blir sett på som en alternativ medisin (Salmon, 1984). Denne alternative tilnærmingen er mye mer rettet mot å opprettholde helse. Fra et vestlig medisinsk synspunkt, utvikles sykdom når de biokjemiske prosessene i kroppen blir forstyrret. Hvis det f.eks. er mangel på kalium vil kroppens kjemi være forandret og pasienten har, blant andre symptomer, lite energi. Energien lar seg

ikke måle direkte, bare dens sekundære effekter, så som reduksjon i muskelaktiviteten etc. Orientalske leger på sin side anser energi som noe virkelig og som, hvis den forstyrres, forårsaker sekundære lidelser.

Mye av den kinesiske medisins teori beskriver hva pasienten føler; de vestlige legene ekskluderer ofte pasientens følelser og måler serum-elektrolyttene, hemoglobin og annet i stedet. (Mann, 77).

AP er også blitt kalt holistisk terapi hvor man betrakter kropp, sinn og sjel som en integrert enhet.

Den fornemste grunnen til å gå over på alternative tilnærmelser er først og fremst en utilfredshet med de relasjonene som eksisterer mellom pasienten og legen.

Den ideelle pasient i konvensjonell medisin er den som ikke stiller spørsmål og følger ordrer. I alternativ medisin er dette annerledes. I det tradisjonelle Kina og India oppvartet legen pasienten og ikke omvendt. Pasienten blir i utgangspunktet sett på som mer moden enn når sykdom hovedsakelig er et anliggende med eksperter versus legfolk som ikke vet noe (Lewith & Kenyon). Dr. Huang, som påberoper et helbredelsesresultat på 98%, bruker imponerende mye tid på hver pasient for å forklare behandlingen. Hvor mange leger kjenner vi i dag fra ortodoks praksis som bruker mer enn fem minutter på hver pasient? (Dette er i Australia, ikke Norge - red.)

Leger har tillagt seg en praktisk tilnærmelse til sine pasienter (Salmon) og ortodoks medisin har gjort en grov feil med overspesialisering. Hele pasienten krever hele legen som kan ta seg av hele hans problem. (Taylor-Reilly). Enhver terapi, særlig mot smerte, vil med større sannsynlighet være effektiv hvis forholdet mellom pasienten og legen er effektivt med hensyn til å fjerne angst og uro.

AP er vanligvis praktisert under iscenesettelse i en privat klinikk hvor pasienten blir tilgodesett med både tid og sympati fra legens side. Den suksess man påstår å oppnå med AP kan konsekvent tilskrives forholdet mellom legen og hans pasient, snarere enn behandlingen i seg selv. (Lewith & Kenyon).

En annen grunn til at folk vender seg bort fra vestlig medisin er det plagsomme problemet med bieffekter av medikamenter, kjemo- og radioterapi. Fordi AP er en naturlig medisin får man reduserte bieffekter og kanskje reduserte omkostninger. (Shulin).

Derfor ligger AP-magien i den helhjertede servicen (Nanchang), hvor legen tjener pasienten, hvor pasienten ikke er naiv, og blir behandlet som et helt, intelligent individ.

Det har vært foreslått mange grunner til hvorfor AP skulle kunne virke.

Kanskje er den mest åpenbare, særlig i Kina, massesuggesjonseffekten. Mao Tse Tung anbefalte bruken av AP og hans autoritet og tro på at metoden skulle fungere var en sterk massesuggerende faktor. Dette stivet opp befolkningen som en helhet og gjorde den mottakelig for den ide at AP virket.

Den kinesiske pasient er fra barnsben av opplært til å akseptere kirurgiske inngrep i kroppen, at de vil være suksessfulle og at man vil føle lite eller intet ubehag.

I mange områder av Kina, hvor AP blir mye praktisert, blir barn instruert i bruken av den med inngående beskrivelser av såvel prosedyrer som resultater.

AP har også vært tillagt placeboeffekt. Det er klart at placebo oppnår sin effekt gjennom pasientens tro på at det dreier seg om en aktiv medisin. Og det er blitt påvist at forventning eller tro på virkning av AP leder til positive resultater (Norton, Goszer, Strub & Mann, 1984). Troen i seg selv forvandler ikke placebo til en droge. Placeboens kjemi involverer en helt nylig oppdaget substans som er produsert av organismen og som kan minske smerte.

Chaves & Barber antar at AP fungerer som følge av distraksjon produsert av nålene. Det å presse en skarp nål inn i huden for noen minutter kunne godt være en inntrykksfull psykosomatisk terapi (Wolpe). Andre faktorer, så som preoperativ innlæring og gate-control-teorien (Melzack & Wall, 1965) er også blitt forslått, men der er én spesiell faktor som ikke har fått særlig stor oppmerksomhet, enda mye kan tyde på at den er den langt sterkeste antakelse når det

gjelder spørsmålet om hvorfor AP virker.

Før AP føler pasientene at de er under smertens kontroll og dessuten under legens kontroll. Et eksempel: Margo, en moden, attraktiv kvinne, hadde de siste to år forsøkt å slutte å røke sigaretter. Røkeproblemene hadde overtaket. Margo hadde forsøkt alt mulig, fra egne påfunn til forelesninger og filmer beregnet på å sjukkere røkerne slik at de ville slutte. Så kom Margo til dr. Huang, som slo fast at hennes avhengighet kunne fjernes ved AP-behandling.

Dr. Huang stakk fine, to tommer lange nåler inn i damens øreflipper og koblet så nålene til elektriske tråder, en positiv og en negativ, som kom fra en AP-stimulator. Margo selv dreide på kontrollknappene, og justerte frekvenser og intensitet. Og nå kunne Margo endelig kontrollere sin røykeavhengighet, og hun hadde en aktiv deltakelse. Dette later til å være den alternative medisinske sterkeste fordel.

KONKLUSJON

Som en oppsummering kan man slutte seg til Mann's hypoteser. AP virket og gjør det fremdeles, ikke fordi det finnes noen substans i den eldgamle filosofien, men snarere pasientens tro, et langt mer adekvat gjensidighetsforhold mellom terapeut og pasient, og aller viktigst: den kontroll pasientene føler at de har over sine smerter - det er dette som fungerer og ikke terapien i seg selv.

Hva fremtiden angår kan nok kløften mellom tradisjonell akupunktur og konvensjonell medisin bli større. Og tross alt, konvensjonell medisin kan ha litt å lære av den alternative medisinen, spesielt det å behandle pasienten som en likeverdig, med sympati og respekt.

KILDE: The Skeptic nr. 1/1989 (høst)
[Australian Skeptics'tidsskrift]

Artikkelen ble tildelt tredjepremien i Australian Skeptics' Student Essay Competition i 1988. Oppgaven er skrevet av Liliana C. Caycho ved University of Queensland. Fremstillingen er her noe redigert, og innledningen som går på bakgrunnen for emnevalget er ikke tatt med.

- Red.

AMERIKANSK PLANETARIUM MED FOLKEOPPLYSNING OM UFO'ER.

I et brev datert 14.11.88 skriver Schenectady Museum & Planetarium, New York, til CSICOP:

- Et av de mest vanlige spørsmålene planetarium-personalet får er: "Tror De på UFO'er?"

- Det ville være ypperlig hvis vi kunne kjøre et planetarium-show som på en rasjonell måte kunne ta seg av spørsmålet om UFOenes eksistens, men vi har hverken stab eller resurser til å produsere noe slikt. På den annen side, CSICOP sitter inne med ikke bare en kolossal mengde informasjon om emnet, men også et tilsvarende reservoar av talent. De kunne kanskje overveie å lage et slikt program, tilgjengelig for plantearier over hele landet.

- Vi har kjørt andre skeptiske programmer, som f.eks. "Hva er Deres Sagittarius?", og som tok for seg astrologi. (Debunked astrology). Programmer som disse er mest suksessfulle når man har mange visuelle innslag, når de er litt humoristiske, og rommer elementer som kan vises på planetarium-himmelen.

- Vennligst overvei vår henvendelse. Selv et forholdsvis beskjedent anlegg som vårt når hundrevis av mennesker, gamle som unge, hver uke.

- Det skulle glede oss at de fikk anledning til å se bedre materiale enn det som blir presentert på TV.

**Vi tar gjerne mot leserinnlegg,
gode idéer og annet stoff.**

FORSTÅELSE AV VITENSKAP:

NY UNDERSØKELSE PAVISER AT NIVAET ENNA ER LAVT I USA OG ENGLAND.

Blant voksne amerikanere er det bare ca. 1 av 18 som vet nok om vitenskapsens vokabular og metodologi til å kunne fungere effektivt som borger og forbruker når han konfronteres med spørsmål om vitenskapelige anliggender som kjernekraft, sur nedbør og helse. Dette ifølge en undersøkelse i 1988, finansiert av National Science Foundation (NSF) og ledet av Jon Miller, direktør for Northern Illinois University Public Opinion Laboratory.

Resultatene av undersøkelsen tyder på at bare ca. 6% av Amerikas borgere fra og med 18 år og oppover har noen generell forståelse av hvordan vitenskapen påvirker samfunnet og folks daglige liv. Undersøkelsen omfattet mer enn 2000 besvarelser og en feilmargin på + - 3%.

Miller har ledet lignende undersøkelser med støtte fra NSF i løpet av det siste tiår og han finner ingen signifikante forskjeller mellom resultatene i sine tidligere undersøkelser og de i 1988. Og for første gang ble identiske spørsmål brukt for å måle forståelsen for vitenskap i England, hvor de som svarte kom like dårlig fra det som de i USA.

"Det viktige punkt", uttalte Miller, "er at i to av verdens eldste og mest prominente demokratier mangler i det minste 9 av 10 samfunnsborgere den vitenskapelige lese- og skrivekyndighet som skal til for å forstå og delta i formuleringen av offentlig politikk på et meget viktig område av deres nasjonale politiske møter."

Miller benyttet tre sett av spørsmål: et for å måle kjennskapet til den vitenskapelige prosess, et til å måle forståelsen av vitenskapelige termer og konsepter og et tredje til å vurdere forståelsen av hvordan vitenskapen influerer på samfunnet. Kun besvarelser som oppnådde noenlunde akseptable scoringer på alle tre sett ble vurdert som vitenskapelig 'boklærde'. Ifølge Miller hadde ca. 50% av de som svarte en adekvat forståelse av innvirkningen fra vitenskap og teknologi, mens 12% for-

sto den vitenskapelige prosess eller tenkning, og 28% forsto vitenskapelige termer og konsepter. Alderen var ikke noen signifikant faktor, men menn scoret noe bedre enn kvinner og fullføring av vitenskapskurser på college-nivå falt sammen med høyere scoringer. "Det synes klart at det er kursene snarere enn den generelle erfaringen som gjør forskjellen", sa Miller. "Disse resultatene indikerer at den vitenskapelige erfaring fra high school har liten innvirkning på den senere voksne kunnskapen."

Undersøkelserresultatene fra USA og Storbritannia var meget like, selv om man kunne se en aning høyere prosent av forståelse av vitenskapens innvirkning på samfunnet hos de britiske besvarelsene. Likevel, nesten halvparten av de amerikanske svarene hadde en akseptabel definisjon av computer software, mens bare 1/4 av engelskmennene hadde lyktes med å definere disse termene.

For å måle forståelsen av den vitenskapelige prosess, ble de tilspurt bedt om å besvare følgende spørsmål med sine egne ord: "hva betyr det å studere noe vitenskapelig?" Svar bedømt som korrekte inkluderte testing av hypoteser og oppbygging av teorier, anvendelsen av eksperimenter og systematiske komparative studier. Henvisning til enkle instrumenter, målinger eller klassifisering ble bedømt som ukorrekt. Som en sjekk ble de som besvarte disse spørsmålene korrekt stilt spørsmål om astrologi. Bare de som indikerte at astrologi overhodet ikke er noen vitenskap ble klassifisert som å besitte en adekvat forståelse av den vitenskapelige prosess.

For å få godkjent et adekvat kjennskap til vitenskapelige termer og konsepter måtte de spurte svare riktig på minst 7 av 10 spørsmål, de fleste av typen riktig/galt. Man skulle svare "riktig", "galt", eller "vet ikke" på følgende utsagn (de korrekte svar og prosenten av riktige svar fra USA, er angitt i parenteser.) >>>>>>>>

Surstoffet vi puster inn kommer fra plantene. (Riktig, 81% rett.)

Lasere virker ved fokusering av lydbølger (Galt, 36% rett.)

Elektroner er mindre enn atomer. (Riktig, 43% korrekt.)

Universet oppsto ved en enorm eksplosjon. (Riktig, 54% rett.)

Kontinentene vi bor på har beveget seg i millioner av år og vil fortsette å gjøre det. (Riktig, 80% korrekt.)

Mennesket, slik vi kjenner det i dag, utviklet seg fra tidligere dyrearter. (Riktig, 46% rett.)

Den tidligste menneskelige skapning levde på samme tid som dinosaurer. (Galt, 37% korrekt.)

Man hadde videre spørsmål som, "hva går raskest: lyset eller lyden?" (lyset, 76% korrekt), og "går jorden rundt solen, eller går solen rundt jorden?" De som visste at jorden går rundt solen ble spurt om denne rundgangen tar en dag, en måned, eller et år. (Jorden går rundt solen i løpet av et år, 45% korrekt.) Det siste spørsmålet med sikte på å vurdere forståelsen av vitenskapelige konsepter bad de spurte om å definere DNA med deres egne ord. 22% gjorde dette korrekt.

For å slå fast om de spurte forsto vitenskapens innvirkning på samfunnet ble de bedt om å svare på om følgende utsagn er riktige eller gale:

Radioaktiv melk kan gjøres trygt ved koking. (Galt, 64% riktig.)

Antibiotika dreper virus like så vel som bakterier. (Galt, 25,5% riktig.)

Er all radioaktivitet skapt av mennesker, eller oppstår en del av den naturlig? (En del oppstår naturlig, 65% riktig.)

Et firedelt spørsmål om sannsynlighet gikk ut på hva det betyr når leger forteller ektefolk at de har en mulig-

het eller sjanse på 1 til 4 for å få et barn med nedarvet sykdom.

Betyr dette at dersom de får bare tre barn vil ingen av disse ha sykdommen? (Nei, 87% riktig.)

Betyr det at hvis deres første barn har sykdommen vil det neste ikke ha den? (Nei, 86% riktig.)

Betyr det at hvert av parets barn vil ha den samme risiko for å få sykdommen? (Ja, 72% riktig.)

Betyr det at om deres tre første barn er sunne vil det fjerde få sykdommen? (Nei, 84% riktig.)

(Alle fire deler av spørsmålet må besvares korrekt [57% gjorde det.])

49% av de spurte i USA kunne definere computer software som de instruksjonene datamaskinene bruker for å utrette forskjellige oppgaver, eller de kunne gi eksempler på software. Et avsluttende spørsmål med en hel liste alternative valg, ble besvart riktig av 25%: "Spising av mye animalsk fett" er den viktigste årsak til hjertesykdommer i USA.

De som besvarte tre av disse seks spørsmålene riktig ble bedømt som å besitte en adekvat forståelse av vitenskapens innvirkning på samfunnet.

KILDE: National Science Foundation
Skeptical Inquirer nr. 4/1989.

Det skulle vært interessant med en slik undersøkelse i Norge! - Red.

JAMES RANDI UTFORDRES!

En person bosatt på Hamar, med utenlandsk opprinnelse, har kontaktet NIVFO i anledning av at han ønsker å ta imot Randis utfordring/tilbud om å la sine paranormale evner testes. Som kjent har Randi nå hevet 'prisen' til \$100.000,-.

Vedkommende utfordrer skriver nå til Randi for å få gjort avtale. Vi håper å kunne bringe mer om saken i neste nummer.

Red.

EN TANKEVEKKER

I Den Norske Lægeforenings tidsskrift nr. 26/89 figurerer under korrespondanse-spalten en sak som vel må ryste eller sårar **vekke** selv de mest blaserte.

Det starter med et innlegg av Knut Næss, tidligere professor i farmakologi. Han stiller i overskriften spørsmålet:

"Alternative metoder som ledd i offentlig helseplan?"

Næss omtaler en bok om fibromyalgi, av Nils Ringdal, anmeldt av Asa Rytter Evensen, som kommer med sterkt kritiske bemerkninger til kapitlet om alternative behandlingsformer. Næss skriver at han som medvirkende i boken fikk nærmest et sjokk da han leste spesielt innledningen til dette kapitlet. Som ansvarlige for uttalelsene i kapitlet sto to godkjente sykepleiere og lektorer ved sykepleierhøgskoler, som også er innehavere av egen helseklinikk på Harestua, Klinik Fjeldvang. Denne klinikken skal angivelig komme med på den kommunale helseplan. Her er et eksempel på hva innehaverne skriver:

"Vi bruker da et instrument som Sender ut elektrisk strøm med minimal spenn- ing, og setter elektroden på punkter i meridianene - kroppens elektriske ledningsnett. Slik kan vi måle hvordan vitamin og mineralbalansen er, om det er riktig mengde av enzymer, og om det fins opphopning av giftstoffer i kroppen (amalgam, tungmetaller osv.) Vi registrerer også om det opptrer u- balanse som følge av stråling fra jord eller vannårer. Videre kan man under- søke visse allergiske reaksjoner. Hele undersøkelsen kan ta bortimot to timer. På grunnlag av vegetesten for- ordnes preparater - evnetuelt mega- doser av vitaminer, mineraler eller urtemedisin."

Knut Næss skriver at kommentarer burde være overflødige; og vi vil føye til: i alle fall i NIVFO-Bulletin, men kan vi være helt sikre på om det tross alt ikke vil være nødvendig å gi enkelte andre en viss elementær informasjon om ikke- eksisterende 'vannårer', 'jordstråler' og 'meridianer'?

Næss stiller avslutningsvis et hovedspør- mål til Helsedirektoratet:

"Er det tillatt at høgskolelektorer på denne måten driver private klinikker - og jeg vil si utnytter sine pasienter med hva jeg vil kalle høyst dubiose og kost- bare metoder? Anerkjenner Helsedirekto- ratet at slikt innlemmes i en offentlig helseplan?"

Helsedirektør Torbjørn Mork gir et nokså utførlig svar, så her må vi begrense oss til å gjengi de viktigste momentene.

Mork skriver at norsk lovgivning på dette området bygger på det prinsipp at det er fritt for enhver å ta syke i kur med de begrensninger som er fastlagt i kvakksalver- loven. Det synes tvilsomt at omskrevne sak rammes av denne. Hvorvidt virksomheten kan rammes av straffelovens bestemmelser om bedrageri er uråd å vurdere ut fra de foreliggende opplysninger. Noe tilsvarende gjelder sykepleielovens §8.

Helsedirektøren vil dog forelegge saken for Norsk Sykepleierforbund med fore- spørsel om evt. organisasjonsmessig reaksjon.

Helsedirektoratet vil sterkt frarå at virksomhet som beskrevet får noen plass i det offentlige helsevesen, og er for- visset om at fylkeslegene i sine evt. uttalelser til planer vil innta samme faglige standpunkt.

Helsedirektøren sier seg helt enig i den karakteristikken som Næss gir, og vil inngi anmeldelse til påtalemyndig- heten dersom man får kjennskap til opp- lysninger som gir skjellig grunn til mistanke om overtredelse av kvakksalver- loven. Helsedirektør Mork avrunder med noen meget interessante bemerkninger:

"Dette er imidlertid et område hvor lov- givning alene neppe er egnet til å skape sunnere forhold; Det viktigste virke- midlet mot såvel denne type virksomhet som mot den ukritiske og skadelige markedsføring av slik virksomhet i bøker og media, er etter min mening en aktiv opplysningsvirksomhet om farene ved slik ikke-vitenskapelig fundert helsehjelp,

*såvel for helsen som for lommeboken;
Her står både den enkelte lege og
Lægeforeningen overfor en viktig fore-
byggende oppgave, som vi hittil verken
har tatt alvorlig nok, eller drevet
med tilstrekkelig kraft"*

- - -

Det er interessant å registrere at landets helsedirektør i slik klartekst gjentar nettopp det som vi har fremholdt overfor Lægeforeningen.

Er det ikke en alvorlig svakhet ved lovgivningen at den ikke stiller visse krav til dokumentasjon av effekt ved det å ta syke i kur mot betaling? Er det ikke noe galt et sted når leg og lærd kan leve av å praktisere på bakgrunn av prinsipper og begreper som en lang rekke kontrollerte tester har vist ikke har noe realitetsinnhold?

DET FØRSTE NORDISKE SKEPTIKER- SEMINARET, HELSINKI 13-15/10 1989

Seminarret, arrangert av den finske organisasjonen **SKEPSIS**, ble vellykket. Foredragsholderne var:

Susan Blackmore (CSICOP), Brain and Perception Laboratory, University of Bristol.

Geoffrey Dean, vitenskapsskribent, konsulent og tidligere profesjonell astrolog.

Nils Edelman (SKEPSIS), prof. emeritus i geologi og mineralogi, Åbo Akademi.

S. Albert Kivinen (SKEPSIS), docent i teoretisk filosofi, Universitetet i Helsinki.

Andrew MacKenzie, forfatter, og medlem av Society for Psychical Research, London.

Rolf Manne, prof. i kjemi ved Universitetet i Bergen.

Robert Morris, prof. i parapsykologi, University of Edinburg.

Nils Mustelin (form. SKEPSIS), prof. i teoretisk fysikk, Univ. i Helsingfors.

Kyosti Tarvainen, docent i matematikk, og president for Det Finske Astrologiske Selskap.

Og sist men ikke minst James Randi, som ikke trenger nærmere presentasjon.

Til stede var også Terje Emberland fra Norsk Human-Etisk Forbund, og Erik Tunstad fra Populærvitenskapelig Magasin.

Seminarret fikk stor publisitet både i presse og TV. Spesiell oppmerksomhet vakte naturligvis James Randi - han fikk bl.a. anledning til å teste en "kvistgjenger" (ønskekvist) rett foran TV-kameraene. Dette foregikk under et ekstra programnummer hvor seminar-deltakerne besøkte den årlige messen "Mässan för ande och vetande".

Et annet høydepunkt var utdelingen av SKEPSIS' første humbugpris. Vinneren ble et av Finlands største bokforlag, Werner Söderström (WSOY), som i mange år har publisert pseudovitenskapelige verk på en slik måte at folk kan tro at det dreier seg om seriøs populærvitenskap.

Organisasjonen SKEPSIS ble opprettet så sent som i 1987, men har allerede markert seg meget godt med bl.a. foredrag, publikasjoner og tidsskriftet Skeptikko - samt nå altså det første nordiske skeptiker-seminar, med deltakere fra flere land.

Ytterligere opplysninger kan man få hos sekretariatet:

Matti Virtanen, Kuismakuja 1 S 18,
SF-00720 HELSINKI/FINLAND.

Så nå burde det være Norges, Sveriges og Danmarks tur til å følge opp med flere nordiske seminarer.

CSICOP BER OM FORSLAG/SYNSPUNKTER

I denne sammenheng kan det nevnes at CSICOPs nye admn. direktør, Barry Karr, i et brev nyelig til NIVFO ber om forslag og idéer vedrørende aktiviteter fra CSICOPs side i Europa. Dette er ting vi tidligere har korrespondert om, og Barry Karr ønsker en oppfølging.

Vi har foreslått større innsats for å øke kjennskapet til Skeptical Inquirer i Norge, og en kunne tenke seg et samarbeide mellom flere organisasjoner om mulige arrangementer, hvor CSICOP på en fortreffelig måte kunne bistå. (Jmfr. James Randi's Europa-turneer).

Gode forslag til slik innsats mottas med takk!

- Red.

EN PRESENTASJON

Foreningen Unge Forskere er en idealistisk, landsomfattende organisasjon som arbeider med å fremme interessen for vitenskap og forskning blant barn og ungdom. Foreningen oppmuntrer dessuten til et yrkesvalg innenfor disse områdene.

Dagens utdanningssystem legger generelt liten vekt på prosjektorientert arbeid der en selv velger emne. Mange må tilbakelegge en total skolegang på 14 år før de kommer i kontakt med prosjektrettet arbeid. Forskning og vitenskapelige metoder taes lite opp. Foreningen ønsker å være en av de få institusjoner som arbeider for å endre disse forholdene. Dette prøver vi å få til ved både regelmessige og spesielle arrangementer samt ved å spre informasjon.

Veldig mange unge har interesse for spesielle vitenskapelige områder og har ofte relaterte hobbyer. Disse vil ha stort utbytte av å komme sammen, utveksle ideer, samarbeide, og få veiledning. Vi håper de så videreutvikler interessen gjennom en utdanning frem til et yrke. Foreningen tror denne utviklingsperioden kan bli en av de mest faserende i disse ungdommenes liv.

Vår motivasjon for å drive denne virksomheten er mangesidig, men springer mye ut i fra ønsket om å dele alt det fantastiske vitenskap og forskning har å by på med andre.

Frem til 1988 har foreningens aktiviteter begrenset seg til informasjon til medlemmer og en årlig Unge Forskere-konkurranse. Så har imidlertid KUD gått inn en årlig støtte til ekspansjon av vår virksomhet. Dette har gjort det mulig med et landsomfattende prosjekt for å danne lokale foreninger.

Den første lokalforeningen som ble dannet har sin forskerhule på NTM (Norsk Teknisk Museum). Der har man åpent-hus-kvelder og medlemsmøter. Åpent-hus-kveldene er ment omtrent som en fritidsklubb. For tiden er det fem grupper en kan være med på: Holografi, astronomi, elektronikk, data/kybernetikk, og en gruppe for humanistiske fag. Det er lagt vekt på at man skal ha det gøy med det man driver med. Både mat og drikke er tilgjengelig, slik at man virkelig skal føle seg hjemme! Til medlemsmøtene inviteres fremtredende foredragsholdere, bl.a. fra Universitetet i Oslo, og man får se inn i en spennende verden av eksperimenter og resultater innen tidsaktuelle forskningsområder.

Foreningen arrangerer altså også en årlig konkurranse. Der kan ungdom i alderen 12 til 21 år delta med prosjektarbeid. Alle innleverte arbeider blir vurdert av fagkonsulenter. De som kvalifiserer seg til den norske finalen får stille ut arbeidet sitt og kan kvalifisere seg videre til den internasjonale finalen. Tidligere års arbeider har vært alt fra særoppgaver, sommerjobbrapporter, undersøkelser, til rene presentasjoner av vitenskapelige emner. Dette er ikke ment som noen genikkonkurranse, men er et tilbud for helt vanlig interessert ungdom.

Foreningen utgir også Tidsskriftet Unge Forskere. Det kommer ut 4 ganger årlig og tar opp nyheter, populærvitenskapelige emner, organisasjonsnytt og lignende. Intervjuer og reisebrev forekommer også ofte.

Foreningen er også representert ved noen årlige eventer i utlandet. Av disse er Nobelseminaret i Stockholm (SIYSS) kanskje det mest faserende. Her får man møte Nobelprisvinnerne, delta i all festiviteten og mye, mye mer.